

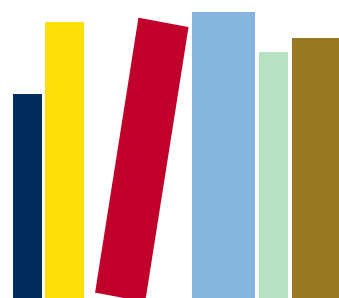

BOGEN OG LITTERATURENS VILKÅR 2023

BOGPANELETS ÅRSRAPPORT

Bogen og litteraturens vilkår 2023
Bogpanelets årsrapport
Publiceret: november 2023
Layout: HSK, Kulturministeriet
Redaktion:
Email: asc@kum.dk, anrv@kum.dk
www.kum.dk
ISBN (digital): 978-87-7960-167-3
ISBN (tryk): 978-87-7960-168-0

BOGEN OG LITTERATURENS VILKÅR 2023

BOGPANELET'S ÅRSRAPPORT

INDHOLD

FORORD.....	5
1. PRODUKTION AF BØGER – Genrer og formater i forandring	2
HOVEDPUNKTER	2
1.1 Produktion af nye trykte bøger.....	2
1.2 Produktion af e-bøger	4
1.3 Produktion af lydbøger og på tværs af formater	5
2. FORLAGENES PRODUKTION AF BØGER – Forskydninger i forlagslandskabet	8
HOVEDPUNKTER	8
2.1 Forlagernes produktion af trykte bøger.....	8
2.2 Forlagernes produktion af e-bøger og lydbøger	13
3. FORLAGENES DISTRIBUTION AF BØGER – Opbremsning efter	
fremgangsrigt år	16
HOVEDPUNKTER	16
3.1 Danske forlags salg og omsætning.....	16
3.2 Udvikling i digitalt og trykt salg inden for genrerne.....	18
3.3 Forlagernes omsætning efter salgskanaler.....	20
4. FOLKEBIBLIOTEKERNES DISTRIBUTION AF BØGER – Fremgang på	
flere parametre	23
HOVEDPUNKTER	23
4.1 Folkebibliotekernes udgifter, bestand og udlån	23
4.2 Folkebibliotekets brugere.....	26
4.3 Folkebibliotekets indkøb og udlån af nye titler.....	28
5. BEFOLKNINGENS LÆSNING – Læsevaner bliver mere digitale.....	34
HOVEDPUNKTER	34
5.1 Skønlitteratur.....	34
5.2 Faglitteratur	37
5.3 E-bøger og lydbøger.....	40

FORORD

Med Bogen og litteraturens vilkår 2023 tager det nye Bogpanel for første gang pulsen på bogmarkedet. Det glæder os i Bogpanelet at kunne præsentere ny data om både produktion og læsning af lydbogen, som får en mere og mere prominent rolle i bogkulturen. Årsrapporten viser aftrykket af makrotendenser såsom inflation og mindre købekraft på bogmarkedet igennem faldende omsætning hos forlagene efter flere år med stigninger. Omvendt kan man også se, at danskerne samlet set bruger litteraturen mere igennem bl.a. streamingtjenesterne og ikke mindst bibliotekerne. Der er ingen tvivl om, at bogkulturen undergår forandringer disse år, og vi ser i det nye Bogpanel frem til at følge dem nært.

Vi blev nedsat i foråret 2023 og overtog stafetten fra et Bogpanel, som igennem fire år havde skabt ny viden og debat om alt fra faglitteraturens og den oversatte litteraturens vilkår til Statens Kunstfonds betydning for

litteraturen og bogbloggeres rolle i formidlingen af bøger. Der skal lyde en meget stort tak til den tidligere forperson Anne-Marie Mai og de andre gode kræfter for at have overleveret et så fornemt Bogpanel, og vi ser frem til at føre stafetten videre i de kommende fire år.

Vi har en ny rapport på vej i foråret 2024, der skal belyse børn og unges forhold til litteraturen i en tid præget af omfattende og tiltagende digitalisering. Vi har også fået til opdrag at belyse, hvordan de mange andre led i bogens kredsløb påvirkes af digitaliseringen, herunder ikke mindst i relation til den aktuelle debat om forfatterens og forlagernes vilkår i den nye digitale økonomi.

Vi ser frem til at skabe debat om bogen og litteraturens vilkår og sammen med resten af branchen styrke den stærke bogkultur, vi har i Danmark.

1. PRODUKTION AF BØGER – GENRER OG FORMATER I FORANDRING

HOVEDPUNKTER

- Produktionen af oversat skønlitteratur og faglitteratur (trykte førsteudgaver) er steget siden 2021, men der er omvendt udgivet mindre dansk skønlitteratur og faglitteratur.
- Siden 2013 er der hvert år udgivet flere og flere tegneserier og grafiske noveller for børn og voksne (trykte førsteudgaver), og fra 2021 til 2022 er væksten kun taget til.
- Den årlige produktion af lydbøger er de seneste fire år både faldet og steget på skift, men set i et tiårigt perspektiv har der været en iøjne faldende vækst i antallet af nye årlige udgivelser.

Kapitel 1 kortlægger den litteratur, der udgives i Danmark, og følger udviklingen i bogproduktionen i en tiårig periode. Kapitlet ser bl.a. nærmere på udviklingen i, hvor meget der udgives inden for de enkelte genrer, og hvilke sprog bøgerne er oversat fra. Udviklingen følges både for nye trykte og nye digitale udgivelser.

Dermed belyser kapitlet, hvor mange bøger der er tilgængelige for danske læsere, fra hvilke sprog og i hvilke

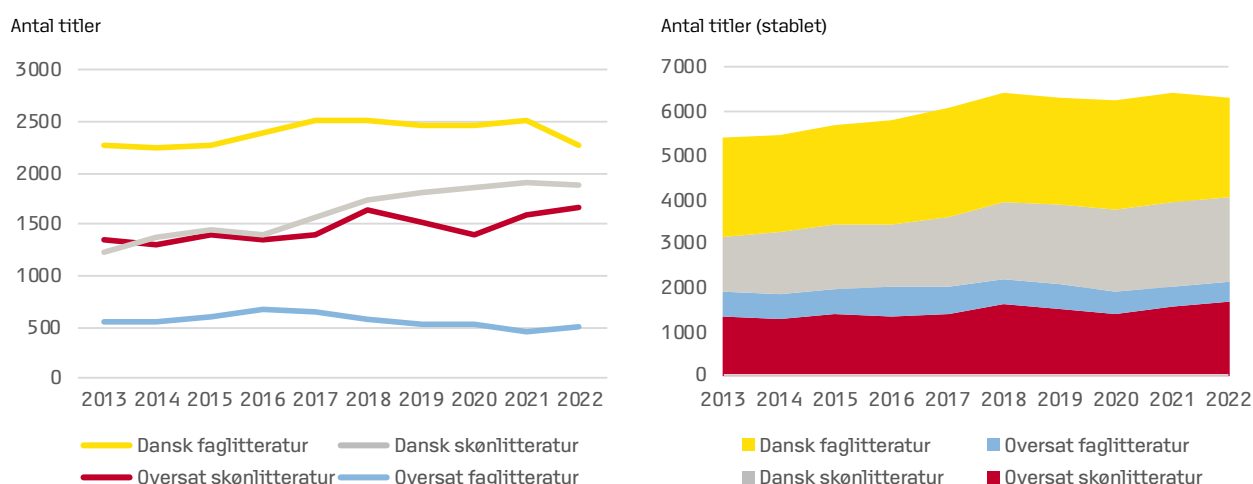
formater. Datasættet, der ligger til grund for kapitlet, indeholder mange forskellige udgivelser og udgivere, også dem som ikke når ud i boghandlen, på biblioteket eller streamingtjenesterne. Statistikken giver derfor ikke et fuldkomment billede af hverken den litterære udvikling eller mangfoldigheden i det, der bliver udgivet. Den giver dog et overordnet billede af den litteratur, der udgives i Danmark.

1.1 PRODUKTION AF NYE TRYKTE BØGER

Der er produceret færre nye danske skønlitterære og faglitterære bøger i fysisk format i 2022 end i 2021. Omvendt er antallet af titler steget inden for oversat skønlitteratur og faglitteratur (fig. 1.1). Det er første gang siden 2016, at produktionen af dansk skønlitteratur er faldet, og den oversatte skønlitteratur stiger for andet år i træk. Samlet set er der imidlertid produceret færre nye trykte førsteudgaver i 2022 end i 2021.

I et tiårigt perspektiv er den årlige produktion af faglitteratur – såvel den oversatte som den danske – præget af stabilitet. Tendensen for skønlitteratur i samme periode er, at der generelt bliver produceret mere hvert år, og ser man bort fra 2019-2021 bliver der udgivet næsten lige så mange oversatte som danske titler.

FIGUR 1.1. KOMMERCIELLE TRYKTE FØRSTEUDBØGER, DANSKE OG OVERSATTE TITLER

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

Produktionen af nye titler er faldet fra 2021 til 2022 inden for alle de tyve mest populære faglitterære emner med undtagelse af emnerne “sprog”, “matematik” og “Danmarks historie”. Omvendt har der været en stigning i antallet af nye titler inden for de øvrige ca. 60 emner,

så disse nu udgør en forholdsmæssigt større andel af den samlede produktion af trykt faglitteratur med dansk som originalsprog (fig. 1.2). Det kunne tyde på, at der i 2022 er blevet udgivet mere forskelligartet faglitteratur end tidligere, i hvert fald for så vidt angår genrer.

FIGUR 1.2. PRODUKTION AF NY TRYKT FAGLITTERATUR SKREVET PÅ DANSK FORDELT EFTER EMNE (TOP-20)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	I alt
Personalthistorie. Genealogi	306	294	323	329	353	369	338	342	381	300	3.335
Medicin. Sundhedsvidenskab	171	131	140	135	157	180	194	196	188	174	1.666
Uddannelse. Opdragelse. Undervisning. Folkeoplysning	117	169	148	193	181	174	168	138	142	103	1.533
Hjem og husholdning	136	133	154	175	180	139	121	135	150	118	1.441
Forlystelser. Spil. Idræt	89	85	113	117	120	125	140	117	119	108	1.133
Sprog	85	67	50	77	76	111	79	122	62	82	811
Lov og ret. Lovgivning	88	92	77	86	65	73	91	77	69	64	782
Teknik i alm.	94	88	87	81	71	63	60	87	85	59	775
Samfundsvidenskaberne i alm.	58	61	67	66	81	76	99	79	83	62	732
Danmark	53	51	55	58	86	60	101	69	89	76	698
Økonomi	68	65	51	44	39	55	44	37	42	27	472
Zoologi	28	25	33	30	42	61	57	56	62	61	455
Landbrug. Skovbrug. Havebrug. Fiskeri	45	41	36	42	49	62	39	42	43	37	436
Psykologi i alm.	41	22	38	41	44	38	25	47	49	26	371
Matematik	42	39	26	45	38	38	29	29	36	43	365
Handel og samfærdsel. Søfart	38	50	47	45	36	32	39	23	27	24	361
Forsikring. Forsorg. Omsorg	46	33	48	44	33	31	31	23	37	32	358
Danmarks historie	19	36	37	26	39	48	35	39	29	35	343
Maskinlære. Varmeteknik. Elektroteknik	39	23	33	39	36	41	35	27	37	29	339
Videnskab og forskning i alm. Kommunikation i alm. EDB og IT i alm.	42	29	35	36	45	41	24	26	25	23	326
Øvrige emner	618	644	615	601	672	627	675	683	686	725	6.546
I alt	2.273	2.236	2.273	2.380	2.506	2.509	2.468	2.453	2.500	2.275	23.873

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet

Fra 2018 til 2020 var der årligt et fald i produktionen af skønlitteratur oven på en del år med pæn vækst. Den udvikling blev vendt i 2021, hvor man igen kunne se en større stigning. I 2022 er der blevet udgivet næsten samme antal skønlitterære førsteudgaver i forhold til 2021 (fig. 1.3).

Hvis man ser nærmere på de forskellige sprogområder, kan man bl.a. se, at det er udgivelse af fransk og

norsk skønlitteratur, der stiger mest fra 2021 til 2022, og at der er udgivet lidt over 50 % flere faglitterære titler med norsk og svensk som originalsprog i 2022 som i 2021. Der er samtidig sket en stigning fra 228 til 251 i antallet af skønlitterære oversættelser fra andre sprog end de mest gængse, hvilket er det højeste niveau i ti år.

FIGUR 1.3. TRYKTE FØRSTEUDGAVER FORDELT EFTER ORIGINALSPROG

	Skønlitteratur											Faglitteratur										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Dansk	1.233	1.378	1.444	1.401	1.559	1.727	1.821	1.869	1.917	1.871	2.275	2.237	2.274	2.380	2.506	2.510	2.469	2.455	2.500	2.276		
Engelsk	738	674	720	721	701	828	723	597	730	748	362	374	401	425	399	359	329	288	248	278		
Svensk	146	169	165	163	167	227	205	188	220	202	43	50	49	61	34	41	24	37	29	51		
Norsk	98	73	87	79	88	93	93	112	111	142	33	24	35	28	49	39	44	45	28	39		
Tysk	107	104	127	110	110	123	116	115	132	131	37	49	59	58	57	63	57	57	49	49		
Fransk	93	119	98	121	128	160	169	178	172	192	39	26	28	44	42	23	29	30	36	29		
Andre	178	168	199	160	192	208	210	209	228	251	42	36	25	47	55	52	56	65	57	52		
I alt	2.593	2.685	2.840	2.755	2.945	3.366	3.337	3.268	3.510	3.537	2.831	2.796	2.871	3.043	3.142	3.087	3.008	2.977	2.947	2.774		

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet

På genreniveau er udviklingen i udgivelse af nye trykte skønlitterære titler præget af en høj grad af stabilitet. Der er dog en pæn vækst i nye tegneserier for både børn og voksne fra 2021 til 2022. For voksne

er det en genre, der har set kontinuerligt vækst siden 2014, så der udgives over dobbelt så mange titler i 2022 som i 2013 og 2014. Genren kan indeholde alt fra grafiske noveller til vittighedstegninger.

FIGUR 1.4. TRYKTE SKØNLITTERÆRE FØRSTEUDGAVER FORDELT EFTER GENRER

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Romaner og noveller for voksne	1.013	977	1.049	1.076	1.129	1.349	1.166	1.029	1.289	1.288
Digte for voksne	148	181	180	201	193	230	210	247	259	237
Humor, tegneserier etc. for voksne	60	60	62	66	77	81	89	98	106	131
Skuespil voksne	26	29	25	36	25	12	15	12	20	7
Fortællinger og romaner for børn	1.201	1.374	1.441	1.271	1.358	1.515	1.572	1.568	1.527	1.597
Digte for børn	18	30	33	30	30	56	60	56	38	52
Humor, tegneserier etc. for børn	43	37	47	55	66	77	113	103	102	145
Børnekomedier og skuespil	6	12	9	5	4	1	0	0	1	0

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet

1.2 PRODUKTION AF E-BØGER

Samlet set er der produceret færre nye førsteudgaver til e-bog i 2022 end i 2021. Der er udgivet præcis lige så mange nye faglitterære titler til e-bog i 2021 som 2022, men antallet af udgivelser af nye skønlitterære titler er faldet med 160. Antallet af nye skønlitterære titler oversat fra norsk er næsten halveret, hvilket står i kontrast til tallene for nye trykte titler oversat

fra norsk. Det skyldes særligt ét forlag, nemlig Cupido (en del af SAGA Egmont), der har udgivet væsentligt færre skønlitterære e-bøger oversat fra norsk i 2022 end i 2021. Omvendt er der i 2022 en pæn stigning i nye skønlitterære titler til e-bog med svensk og engelsk som originalsprog (fig. 1.5).

FIGUR 1.5. FØRSTEUDGAVER AF E-BØGER FORDELT EFTER GENRER.

	Skønlitteratur											Faglitteratur										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Dansk	1.435	1.660	1.812	4.332	2.374	1.526	1.622	1.919	1.917	1.718	1.423	1.642	1.726	2.267	2.130	1.222	1.372	1.497	1.415	1.388		
Engelsk	581	665	694	1387	728	611	528	537	651	814	200	194	174	171	219	118	134	167	121	114		
Svensk	120	106	92	192	134	137	152	150	285	342	15	25	15	29	12	19	11	10	26	18		
Norsk	49	58	87	53	67	43	73	147	324	164	14	21	16	23	31	20	31	22	18	15		
Tysk	51	30	28	71	60	33	71	58	82	68	46	20	28	24	31	53	26	34	37	30		
Fransk	36	37	46	47	45	46	40	40	67	34	16	8	4	15	9	7	12	9	12	12		
Andre	87	98	82	84	90	65	68	91	95	102	12	23	42	47	20	23	22	97	28	26		
I alt	2.359	2.654	2.841	6.166	3.498	2.461	2.554	2.942	3.421	3.242	1.726	1.933	2.005	2.576	2.452	1.462	1.608	1.836	1.657	1.603		

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet

Faldet i antal nye skønlitterære titler til e-bog i 2022 er et resultat af, at der er produceret mindre voksen skønlitteratur, både i form af færre romaner, noveller, digte og tegneserier for voksne. Det modsatte er tilfældet for skønlitteratur for børn, hvor der bortset fra et par digtudgivelser færre er udgivet flere titler til e-bog i 2022 end i 2021 (fig. 1.6).

Faldet fra 2022 til 2021 i antallet af nye skønlitterære titler til e-bog skal også ses i sammenhæng med de store

stigninger i den årlige produktion fra 2019 til 2021. Der er flere mulige forklaringer på den markante stigning fra 2554 nye titler i 2019 til 2942 i 2020 og 3421 i 2021. En mulighed er, at der udgives mere ”digital only”, dvs. titler der kun udgives til digitalt format, eller der kan være en mindre bølge af retrodigitaliseringer som i 2016.

FIGUR 1.6. SKØNLITTERÆRE FØRSTEUDGAVER AF E-BØGER FORDELT EFTER GENRER

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Romaner og noveller for voksne	1.351	1.636	1.846	3.952	2.015	1.282	1.307	1.470	1.966	1.875
Digte for voksne	105	124	196	310	241	111	117	132	145	82
Humor, tegneserier etc. for voksne	8	12	7	17	8	9	13	16	8	4
Skuespil voksne	23	51	32	96	77	11	23	12	11	2
Fortællinger og romaner for børn	765	818	892	1.793	1.084	1.000	1.032	1.194	1.207	1.253
Digte for børn	5	8	6	7	12	17	16	22	29	27
Humor, tegneserier etc. for børn	4	16	7	16	1	8	9	5	19	19
Børnekomedier og skuespil	0	7	0	4	1	0	0	0	1	4

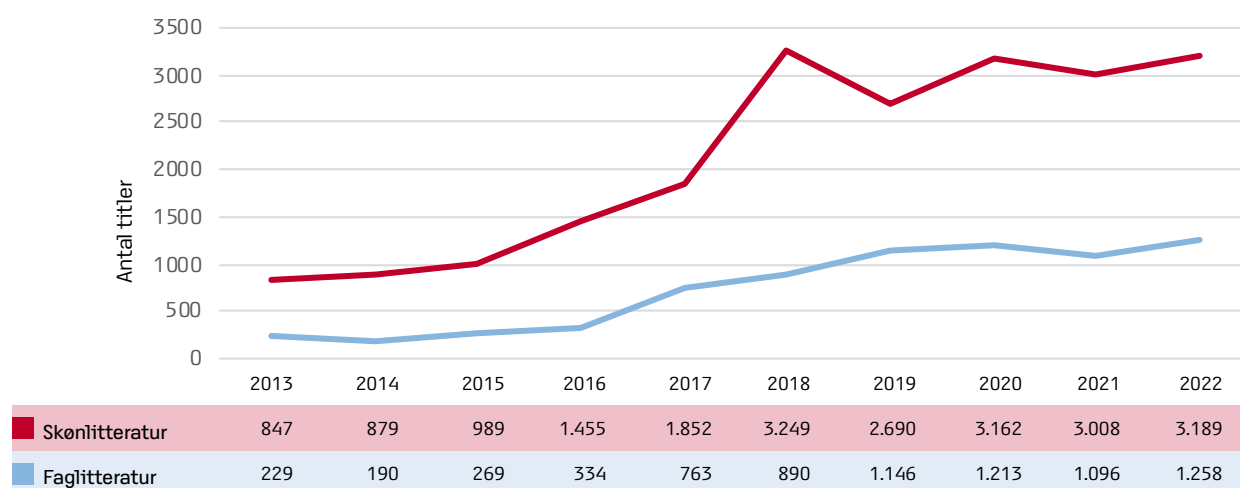
Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet

1.3 PRODUKTION AF LYDBØGER OG TITLER PÅ TVÆRS AF FORMATER

Som noget nyt ser årsrapporten på produktionen af lydbøger. Produktionen af lydbøger ser ud til at have fundet et leje, hvor der udgives ca. 3000-3200 nye skønlitterære titler og ca. 1100-1300 nye faglitterære

titler årligt (fig. 1.7). I kontrast til udgivelser af trykte bøger, hvor forholdet mellem antal nye titler inden for skønlitteratur og faglitteratur er noget mere lige, udgives skønlitteratur i noget større omfang til lydbogsformatet end faglitteratur gør.

FIGUR 1.7. LYDBOGSPRODUKTION FORDELT PÅ SKØN- OG FAGLITTERATUR

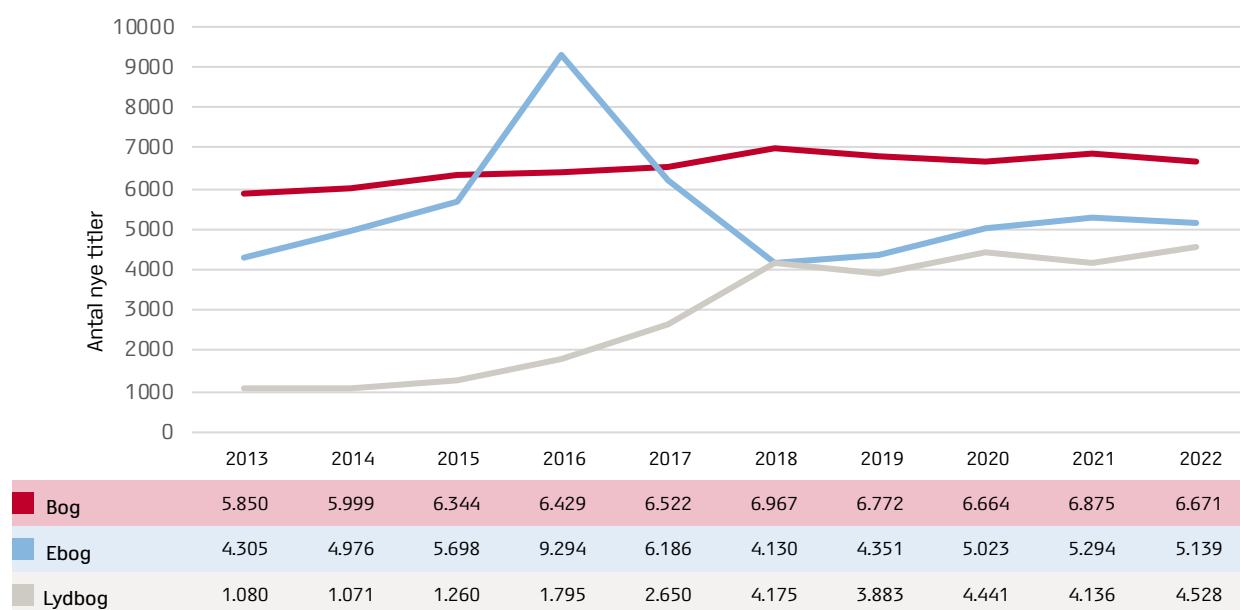

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

Ser man på forholdet mellem det samlede antal førsteudgaver på tværs af formater, begynder lydbogen også at nærme sig den trykte litteratur og e-bogen (fig. 1.8). Forskellene skyldes i høj grad, at der ikke produ-

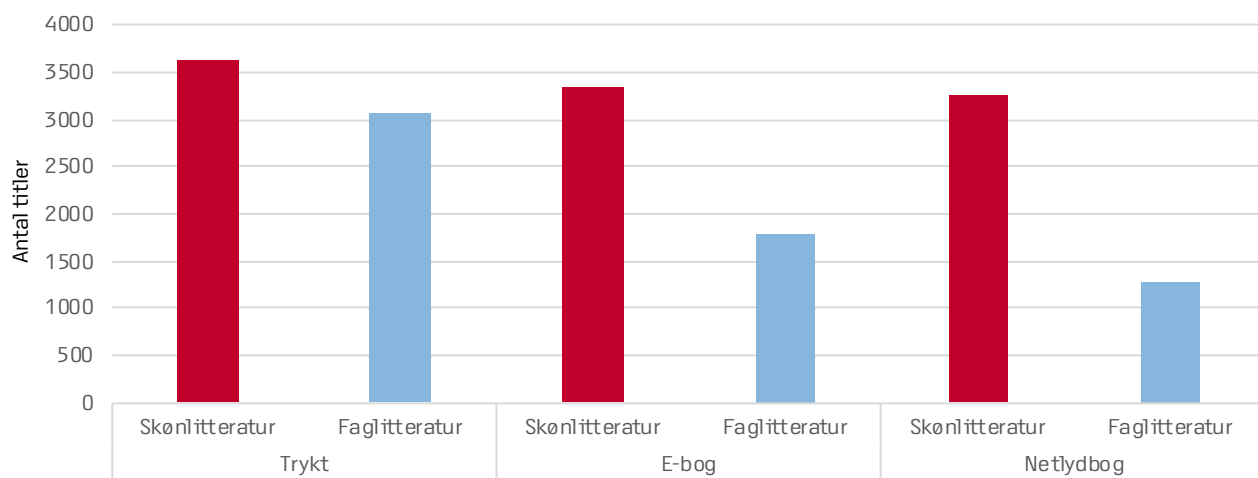
ceres lige så meget faglitteratur til lydbog og e-bog, som der udgives fysisk. Der udgives derimod stort set samme antal skønlitterære førsteudgaver til lydbog, som der udgives fysisk og til e-bog (fig. 1.9).

FIGUR 1.8. NYE FØRSTEUDEGAVER AF TRYKTE BØGER, E-BØGER OG LYDBØGER

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

FIGUR 1.9. PRODUKTION I 2022 AF NYE TITLER FAGLITTERATUR OG SKØNLITTERATUR TIL TRYKT BOG, E-BOG OG LYDBOG

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

2. FORLAGENES PRODUKTION AF BØGER – FORSKYDNINGER I FORLAGSLANDSKABET

HOVEDPUNKTER

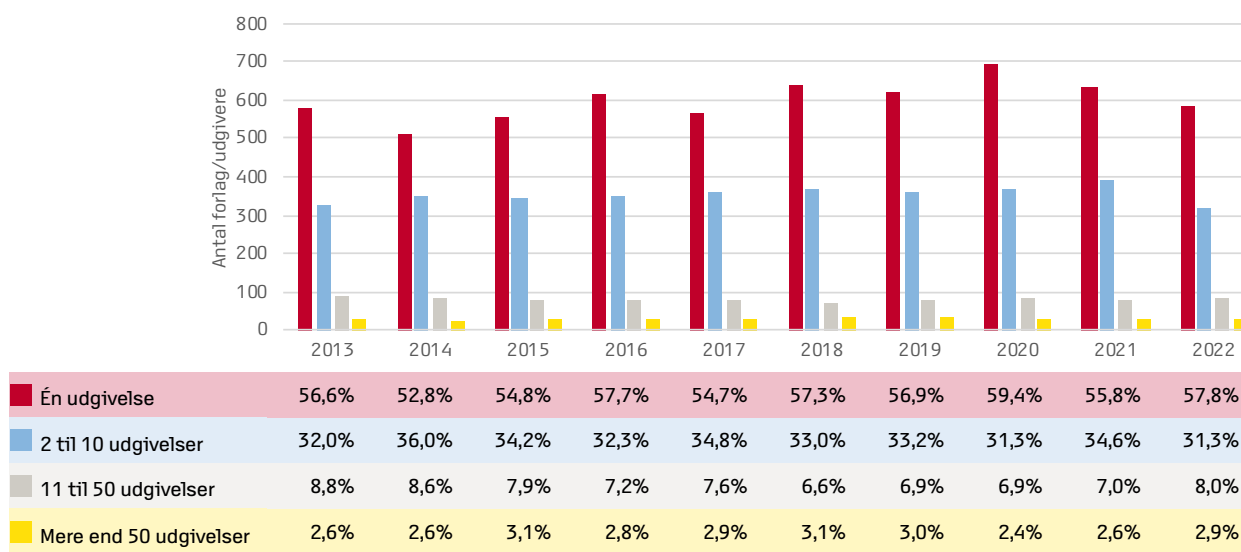
- 78 % af årets udgivelser i 2022 er udgivet af mellemstore og store forlag, hvilket er en større andel end i 2021.
- Selv- og medudgiverforlagene er nogle af de største forlag målt på antallet af nye trykte titler og e-bogstitler, imens det er de etablerede, større forlag og forlag inden for romance og erotik, der står for størstedelen af lydbogsproduktionen.
- De ti største forlag af nye lydbøger udgav 55,7 % af alle nye udgivelser. Børne- og ungeområdet nærmer sig en tilsvarende andel, nemlig på 54,2 % for de ti største forlag.

Kapitel 2 tegner et billede af forlagslandskabet, hvor man bl.a. kan se, hvor mange forlag der er, og hvordan det samlede udgivelsesfelt fordeler sig på de forskellige forlag. Kapitlet ser desuden på, hvor mange trykte eksemplarer bibliotekerne indkøber, og hvor mange gange digitale udgivelser udlånes på eReolen.

2.1 FORLAGENES PRODUKTION AF TRYKTE BØGER

Der er samlet set færre forlag/udgivere af nye titler i 2022 sammenlignet med 2021. Antallet af de mellemstore og store forlag – målt på antallet af udgivelser i år – er stabilt. Det gør, at de fylder forholdsmeæssigt mere i forlagslandskabet, da der er blevet færre små forlag (76 færre) og udgivere med én udgivelse (49 færre) (fig. 2.1).

FIGUR 2.1. FORLAG/UDGIVERE FORDELT EFTER ANTAL ÅRLIGE TRYKTE UDGIVELSER

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

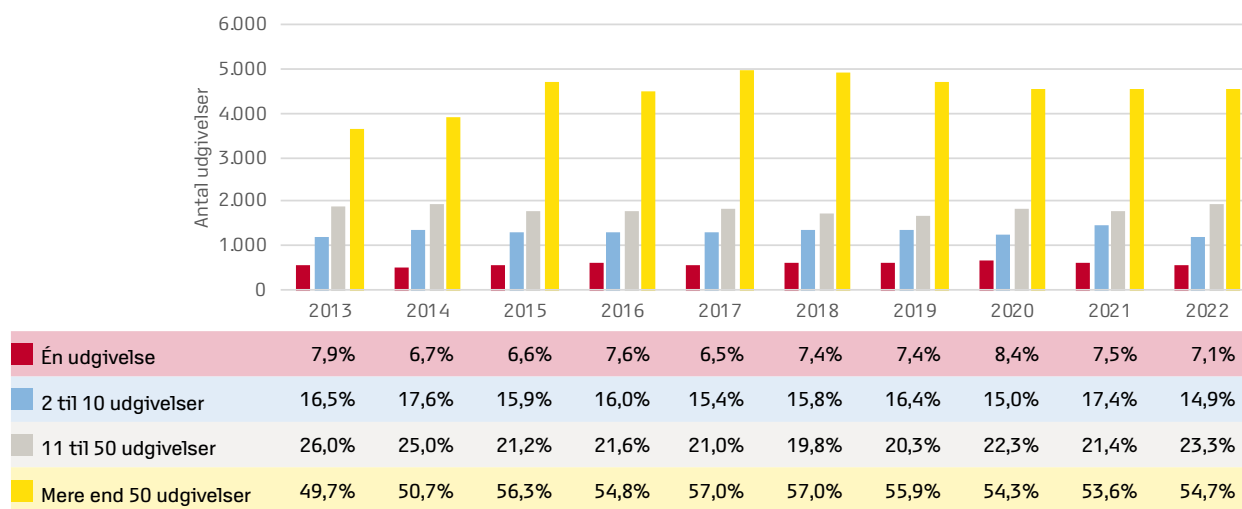
Forlagene/udgiverne, der indgår i denne samlede forlagsstatistik (fig. 2.1 og 2.2), kan være meget forskellige fra hinanden. Nogle er typiske forlag, hvis hovedvirksomhed er at udgive bøger, men der findes også alt fra enkeltpersoner og lokalhistoriske foreninger til museer og andre institutioner og virksomheder,

der udgiver f.eks. årbøger, oversigter, håndbøger, erindringer og alt derimellem. Når kapitlet ser nærmere på de forskellige genrer (fra fig. 2.3), vil det i højere grad være de forlag og selv- og medudgivere, folk almindeligvis associerer med forlagsvirksomhed, der ses på.

Det er de mellemstore og store forlag, der står for den største andel af de årlige udgivelser i 2022 (78 % af årets udgivelser er udgivet af dem). De står for en større andel end i 2021, hvilket skyldes at de små forlag har udgivet mindre, og udgivere med én ud-

givelse er blevet færre i år end sidste år (fig. 2.2). Forlagslandskabet er altså blevet mere koncentreret om toppen, men i et tiårigt perspektiv er det ikke en påfaldende stigning.

FIGUR 2.2. UDGIVELSER FORDELT EFTER FORLAGETS/UDGIVERENS STØRRELSE

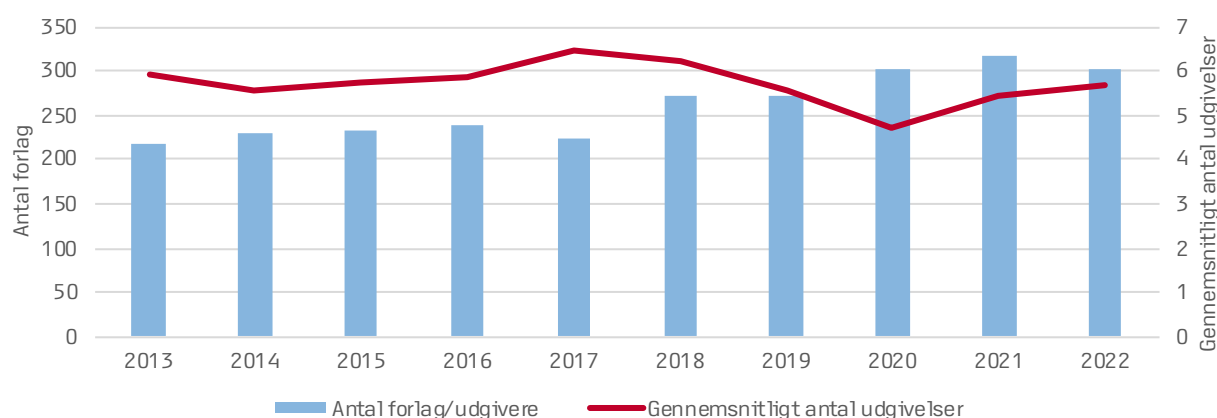

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

I tiårsperioden kan man se en tendens med flere udgivere og forlag inden for ny trykt skønlitteratur, og forlagene/udgiverne deler generelt også udgivelserne

meget mellem sig, da der er et spænd på ca. 6,5 udgivelser i gennemsnit pr. forlag i 2017 til 4,7 udgivelser pr. forlag i 2020 (fig. 2.3).

FIGUR 2.3. FORLAG/UDGIVERE AF NY TRYKT SKØNLITTERATUR FOR VOKSNE

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

De ti største forlag stod for udgivelsen af 36,5 % af al ny voksen skønlitteratur i 2022 (fig. 2.4). Andelen af årets skønlitterære førsteudgaver siger imidlertid ikke noget om, hvor store markedsandele forlagene har, da der ikke findes salgsdata for de enkelte titler. Antallet af eksemplarer af forlagenes titler, bibliotekerne indkøber, kan imidlertid tages som en indikator for populariteten af samme.

De to selv- og medudgiverforlag mellemgaard og Books on Demand står for den største andel af årets skønlitterære førsteudgaver, men bibliotekerne indkøber flest titler udgivet af Politiken, Gyldendal og Lindhardt og Ringhof, hvis man ser på den gennemsnitlige bestand for hver titel. Zoom, der udgiver tegneserier, er også at finde på listen, hvilket stemmer med den stigende produktion og indkøb af tegneserier

(se kapitel 1 og 4). Det skal bemærkes, at titler fra forlag som f.eks. Gad og alpha også indkøbes meget af bibliotekerne, men de udgav ikke nok til at fremgå på

top ti-listen over de største udgivere af voksen skønlitteratur målt på antal førsteudgaver.

FIGUR 2.4. DE TI STØRSTE UDGIVERE AF NY TRYKT SKØNLITTERATUR FOR VOKSNE I 2022

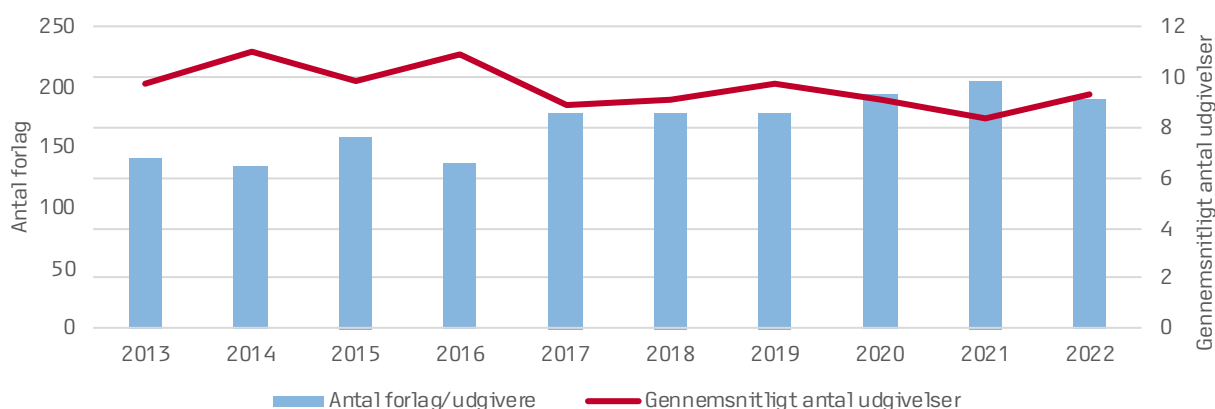
	Antal førsteudgaver 2022	Andel af årets førsteudgaver 2022	Antal eksemplarer på biblioteker	Gennemsnitlig bestand pr. titel
mellemsgaard	168	9,8%	1.179	7,0
Books on Demand	87	5,1%	102	1,2
People's	73	4,3%	19.318	264,6
Gyldendal	65	3,8%	24.995	384,5
Lindhardt og Ringhof/Saga Egmont	67	3,9%	22.187	331,1
Zoom	35	2,0%	5.901	168,6
Flamingo (en del af Gyldendal)	35	2,0%	1.219	34,8
Brændpunkt	33	1,9%	1.562	47,3
Politiken	31	1,8%	18.108	584,1
Skriveforlaget	31	1,8%	123	4,0
Øvrige forlag	1.089	63,5%	128.205	117,7
I alt	1.714	100%	218.870	127,7

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet.

Ligesom med skønlitteratur for voksne er der et lille fald i antal forlag/udgivere af nye børne- og ungdomsbøger fra 2021 til 2022, men over en tiårig periode er tendensen, at der er flere forlag/udgivere (fra 141 i 2013 til 188 i 2022). I perioden er der også en lille

tendens mod, at forlagene/udgiverne inden for børne- og ungdomslitteraturen i gennemsnit udgiver færre titler på trods af en lille stigning i 2022 i forhold til 2021 (fig. 2.5).

FIGUR 2.5. FORLAG/UDGIVERE AF NY TRYKT BØRNE- OG UNGELITTERATUR

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

De største udgivere af nye børne- og ungdomstitler har også mange eksemplarer af titlerne stående på bibliotekerne. Titler udgivet af selv- og medudgiverne på området – her repræsenteret ved mellemsgaard – bliver også i nogen grad indkøbt af bibliotekerne

(fig. 2.6). De ti største forlag har en større andel af det samlede udgivelsesfelt inden for børne- og ungelitteratur (54,2 %), end de har inden for voksen skønlitteratur (36,5 %).

FIGUR 2.6. DE TI STØRSTE UDGIVERE AF NYE TRYKTE BØRNE- OG UNGDOMSBØGER I 2022

	Antal førsteudgaver 2022	Andel af årets førsteudgaver 2022	Antal eksemplarer på biblioteker	Gennemsnitlig bestand pr. titel
Turbine	246	14,1%	38.900	158,1
Carlsen (en del af Lindhardt og Ringhof)	190	10,9%	45.259	238,2
Lamberth	113	6,5%	13.478	119,3
Gyldendal	95	5,3%	32.308	347,4
Gads Børnebøger	75	4,3%	14.278	190,4
Alvilda	72	4,1%	14.186	197,0
Straarup & Co	48	2,8%	6.850	142,7
mellemsgaard	36	2,1%	901	25,0
Bolden	36	2,1%	3.063	85,1
Cobolt	35	2,0%	4.416	126,2
Øvrige forlag	797	45,8%	90.481	113,5
I alt	1.741	100,0%	264.120	151,7

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet.

Både antallet af forlag/udgivere af nye fagbøger i trykt format og antallet af titler er på sit laveste i en tiårig periode. Det gennemsnitlige antal udgivelser for hvert forlag er næsten uændret fra 2021 til 2022, hvilket viser, at faldet i antal titler og forlag har være forholdsmæssigt lige. Forlagslandskabet for faglitteratu-

ren er kendetegnet ved, at titlerne er spredt ud over flere udgivere end i de andre genrer. I 2022 udgav hvert forlag i gennemsnit 3,7 førsteudgaver (fig. 2.7).

FIGUR 2.7. FORLAG/UDGIVERE AF NY TRYKT FAGLITTERATUR FOR VOKSNE

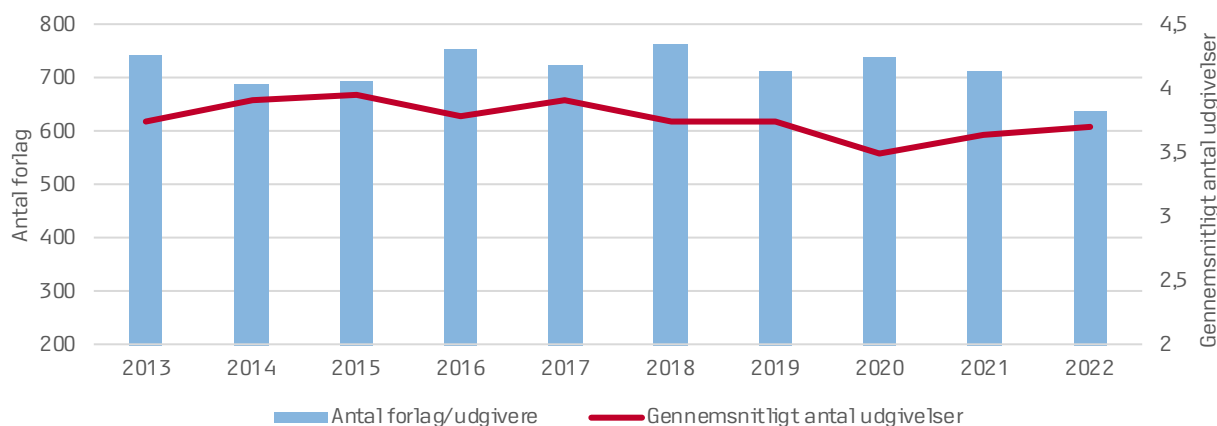

Fig. 2.7. Forlag/udgivere af ny trykt faglitteratur for voksne. Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

I tråd med den voksne skønlitteratur har selv- og medudgiverforlagene Books on Demand og mellemsgaard en stor andel af årets nye fagbøger for voksne, ligesom Politikens, Gyldendals og Lindhardt og Ringhofs udgivelser også indkøbes i flest eksemplarer, når man ser på den gennemsnitlige bestand for hver titel (fig. 2.8). Ser man på det samlede antal førsteudgaver, inklusive voksenskønlitteraturen og børne- og ung-

domsbøgerne, udgives der mest faglitteratur for voksne, men det er omvendt den genre, der fylder mindst på bibliotekerne målt i forhold til antal eksemplarer for hver titel (i gennemsnit 48 eksemplarer pr. titel sammenlignet med ca. 128 eksemplarer for hver skønlitterære titel og ca. 152 eksemplarer for hver børne- og ungdomsbog). Det kan skyldes, at der blandt de nye fagbøger hvert år er en del udgivelser

fra bl.a. museer og lokalhistoriske foreninger, der udgiver årbøger og oversigtsværker. Det kan sammen med en høj andel selv- og medudgivere også være en

del af forklaringen på det lave gennemsnitlige antal udgivelser pr. faglitterære forlag/udgiver.

FIGUR 2.8. DE TI STØRSTE UDGIVERE AF NY TRYKT FAGLITTERATUR I 2022

	Antal førsteudgaver 2022	Andel af årets førsteudgaver 2022	Antal eksemplarer på biblioteker	Gennemsnitlig bestand pr. titel
Books on Demand	136	5,8%	466	3,4
Gyldendal	101	4,3%	15.766	156,1
møllemeget	85	3,6%	1.059	12,5
Turbine	83	3,5%	9.045	109,0
Lindhardt og Ringhof/Saga Egmont	59	2,5%	8.438	143,0
Gad	57	2,4%	5.319	93,3
Muusmann	46	2,0%	3.512	76,3
Aarhus Universitetsforlag	45	1,9%	2.807	62,4
Politiken	45	1,9%	9.836	218,6
DJØF	44	1,9%	618	14,0
Øvrige forlag	1.657	70,3%	56.325	34,0
I alt	2.358	100,0%	113.191	48,0

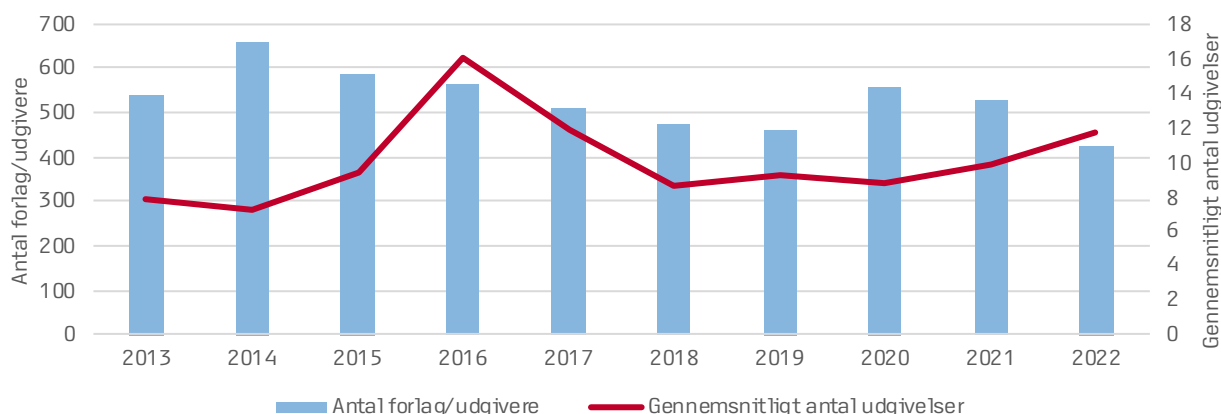
Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet.

2.2 FORLAGENES PRODUKTION AF E-BØGER OG LYDBØGER

Siden 2013 er forlagslandskabet for nye e-bøger blevet mere koncentreret. I 2013 udgav forlag i gennemsnit 7,8 nye titler sammenlignet med 11,8 i 2022 (fig. 2.9). Der var en ekstraordinær produktion i de tre år fra

2015 til 2017, fordi forlagene her havde travlt med digitalisering af ældre titler med trykt forlæg. Det høje gennemsnitlige antal udgivelser per forlag i denne periode skyldes bl.a., at det var de forlag med et stort bagkatalog, der gik foran i retrodigitaliseringen.

FIGUR 2.9. FORLAG/UDGIVERE AF NYE E-BØGER

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

Også på e-bogsmarkedet er selv- og medudgiverforlagene aktive. Herudover fylder forlag, der koncentrerer sig om romantiske og erotiske romaner og noveller såsom Harlequin og Lust, meget. Carlsen og Gyldendal

er de mest succesfulde forlag med deres titler, hvis man ser på, hvor mange gange deres titler i gennemsnit bliver udlånt på eReolen (2.10).

FIGUR 2.10. DE TI STØRSTE UDGIVERE AF NYE E-BØGER I 2022

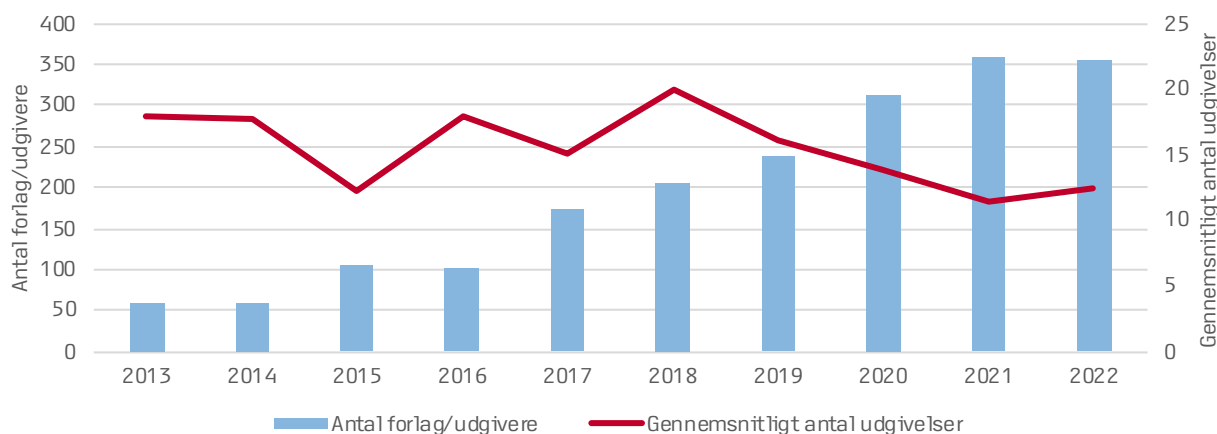
	Antal førsteudgaver 2022	Andel af årets førsteudgaver 2022	Antal udlån på eReolen	Gennemsnitlig udlån pr. titel
mellemgaard	298	5,9%	974	3,3
Gyldendal	298	5,9%	37.366	125,4
Books on Demand	283	5,6%	206	0,7
Harlequin	228	4,5%	83	0,4
Straarup & Co	224	4,5%	17.326	77,3
Turbine	212	4,2%	10.620	50,1
Lust (en del af Saga Egmont)	186	3,7%	0	0,0
Lindhardt og Ringhof/Saga Egmont	184	3,7%	4.868	26,5
Carlsen (en del af Lindhardt og Ringhof)	102	2,0%	13.273	130,1
Politiken	100	2,0%	568	5,7
Øvrige forlag	2.910	57,9%	102.023	35,1
I alt	5.025	100,0%	187.307	37,3

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet.

For første gang ser Bogpanelet også på forlagslandskabet for nye lydbøger. Man kan tydeligt se lydbogens stigende popularitet afspejlet i antallet af nye forlag/udgivere af formatet (fig 2.11). Selvom faldet i det gennemsnitlige antal udgivelser for det enkelte forlag er påfaldende (fra 17,9 i 2013 til 12,5 i 2022), er udgivelsesfeltet for nye lydbøger fortsat mere koncentreret

om færre forlag, end tilfældet er for den trykte litteratur og e-bøger, hvor der er flere forlag om udgivelserne. De ti største forlag/udgivere af nye lydbøger udgav f.eks. 55,7 % af alle nye udgivelser (fig. 2.12). Dette skyldes sandsynligvis, at produktionsomkostningerne fortsat er højere end for den trykte bog og e-bogen.

FIGUR 2.11. FORLAG/UDGIVERE AF NYE LYDBØGER

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

Forlaget Tellerup, som primært udgiver børne- og ungdomstitler, havde stor succes på eReolen med deres lydbøger fra 2022. Herudover udlånes Gyldendal og Lindhardt og Ringhofs lydbogstitler fra 2022 i stort omfang, og de står tilsammen for 38 % af det samlede antal nye lydbøger i 2022. Det er også værd at bemærke, at selv- og medudgiver forlag fylder meget lidt

i udgivelsesfeltet af nye lydbøger, mens der er tre forlag, der specialiserer sig i romantiske og erotiske titler, på top ti-listen over de største udgivere af nye lydbøger (fig. 12).

FIGUR 2.12. DE TI STØRSTE UDGIVERE AF NYE LYDBØGER I 2022

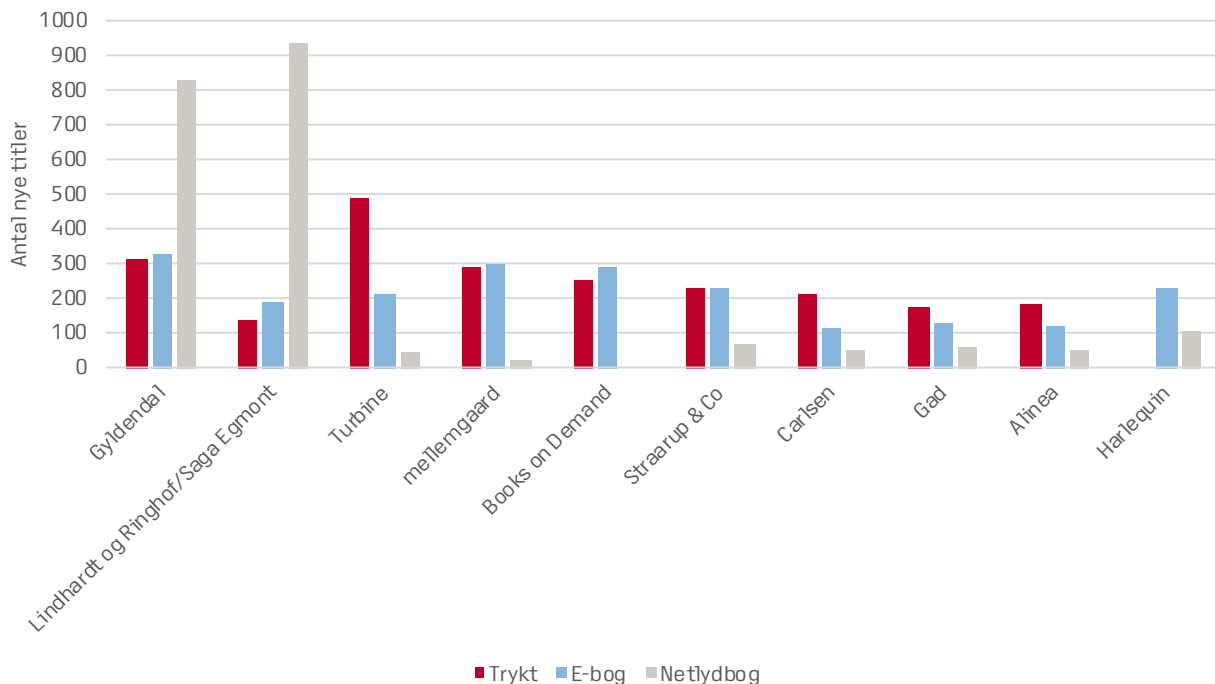
	Antal førsteudgaver 2022	Andel af årets førsteudgaver 2022	Antal udlån på eReolen	Gennemsnitlig udlån pr. titel
Lindhardt og Ringhof/Saga Egmont	870	19,6%	77.206	88,7
Gyldendal	817	18,4%	83.957	102,8
Cupido i samarbejde med Saga Egmont	148	3,3%	0	0,0
Politiken	121	2,7%	2.395	19,8
People's	112	2,5%	179	1,6
Harlequin	107	2,4%	1.029	9,6
Lust (en del af Saga Egmont)	87	2,0%	29	0,3
Tellerup	78	1,8%	16.281	208,7
Straarup & Co	69	1,6%	4.647	67,3
Lytteratur	66	1,5%	3.177	48,1
Øvrige forlag	1.972	44,3%	207.973	105,5
I alt	4.447	100,0%	396.355	89,1

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet.

På tværs af formater er Gyldendal og Lindhardt og Ringhof de to forlag, der udgiver mest. På listen findes ligeledes specialiserede forlag såsom Alinea (en del af Lindhardt og Ringhof), der udgiver læremidler, Harlequin, der udgiver romantiske og erotiske bøger,

og Carlsen, der er et børnebogsforslag (ejet af Lindhardt og Ringhof) (fig. 2.13). Det skal bemærkes, at den samme titel godt kan udgives som både e-bog, lydbog og trykt bog og tælle med under hvert format.

FIGUR 2.13. DE TI STØRSTE UDGIVERE I 2022 PÅ TVÆRS AF FORMATER

Kilde: DBC, udtræk til Bogpanelet.

3. FORLAGENES DISTRIBUTION AF BØGER – OPBREMSNING EFTER FREMGANGSRIGE ÅR

HOVEDPUNKTER

- Forlagenes salg faldt med ca. 6,6 % i 2022, hvilket står i kontrast til de seneste par år med vækst i forlagsbranchen.
- Det er særligt nedgang i salget af trykte bøger og e-bøger, der er skyld i tilbagegangen, som sker på trods af en stigning i salg af lydbøger og andre digitale produkter såsom i-bøger og portaler til læremidler.
- For andet år falder salget af e-bøger, men fortsat stigende salg af lydbøger gør, at det samlede digitale salg er højere i 2022 end i 2021.
- Det digitale salg udgør en stadigt større del af især salget af skønlitteratur – hvor onlinehandlen er den dominerende salgskanal, hvilket omfatter al onlinehandel med bøger, herunder f.eks. online boghandlere, der sælger og fragter fysiske bøger, og streamingtjenester – og salg af læremidler, hvor det digitale salg for første gang overgår salg af fysiske lærebøger.

Kapitel 3 ser hovedsageligt på forlagenes salg og omsætning med udgangspunkt i Danske Forlags årsstatistik, som dækker omtrent 85 % af forlagsbranchen. Det skal bemærkes, at det alene er forlagenes omsætning, der er omfattet, og kapitlet dækker derfor ikke detaileddets salg af bøger, herunder bl.a. boghandlerne og streamingtjenester, da der endnu ikke findes en statistik for dette.

Kapitlet giver særligt en indsigt i, hvordan den digitale udvikling påvirker forlagenes salg, og hvordan det digitale og trykte salg fordeler sig på genrer. Herudover kan man også blive klogere på, hvilke salgskanaler omsætningen fordeler sig på. Til sidst viser kapitlet, hvordan et repræsentativt udsnit af danskerne får adgang til skønlitteratur.

3.1 DANSKE FORLAGS SALG OG OMSÆTNING

Salget af fysiske bøger faldt med 12,6 %, og det digitale salg steg med ca. 6 % fra 2021 til 2022. Samlet set er danske forlags omsætning faldet med 6,6 % fra 2021 til 2022. Det digitale salg er siden 2019 steget med næsten 79,5 %, og fra at have udgjort 23 % i 2019 af det samlede salg udgør det nu 37 % (fig. 3.1).

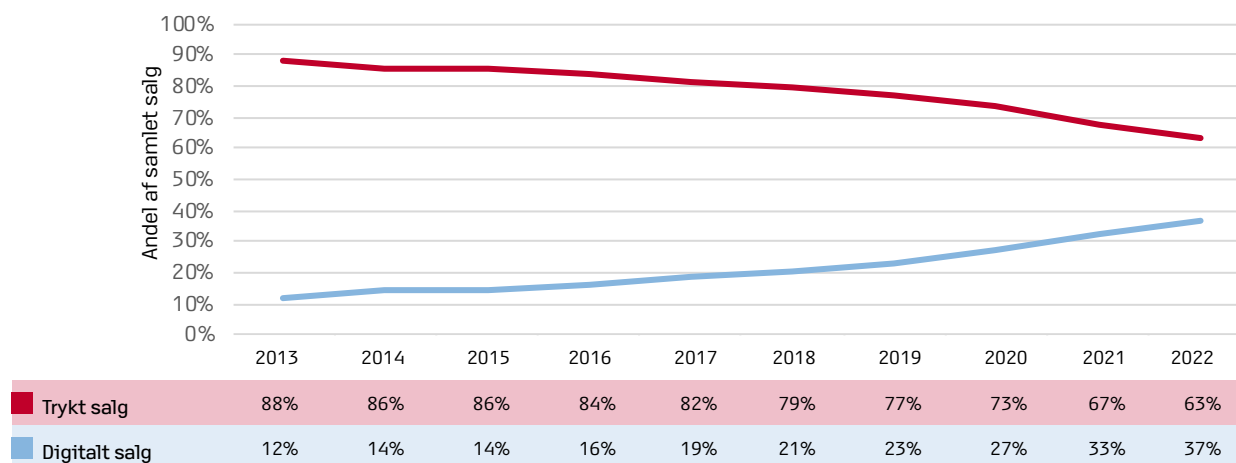
FIGUR 3.1. FORLAGENES OMSÆTNING FORDELT PÅ TRYKT OG DIGITALT SALG

	2019	2020	2021	2022
Trykt salg (mio. kr.)	1.292,2	1349,6	1355,2	1184,1
Digitalt salg (mio. kr.)	387,6	494,5	658,2	695,8
I alt	1679,8	1844,1	2013,4	1879,9

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2019-2022.

Over en tiårig periode er den digitale andel af salget steget med 25 procentpoint fra 12 % til 37 %. Det svarer til en udvikling på over 200 %. Årene med nedlukning

grundet COVID-19-pandemien satte yderligere skub i udviklingen (fig. 3.2).

FIGUR 3.2. FORLAGENES OMSÆTNING FORDELT PÅ TRYKT OG DIGITALT SALG

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2013-2022.

For andet år i træk falder salget af e-bøger. Der blev solgt 15 % færre e-bøger i 2022 end i 2021. Salget af lydbøger og andet digitalt salg er steget med henholdsvis 8,3 og 8,5 % (fig. 3.3). Andet digitalt salg dækker over alt det, der ikke er e-bøger og lydbøger, såsom i-bøger eller portaler til f.eks. digitale læremidler. Det skal bemærkes, at selvom Danske Forlags

årsstatistik dækker 85 % af forlagsbranchen, kan der også være store dele af den digitale bogøkonomi, der går uden om de traditionelle producent- og detailkanaler, f.eks. når streamingtjenester udgiver egne lydbøger. Det digitale salg på bogmarkedet kan derfor godt være større, herunder særligt hvad angår lydbøger, end det fremgår af fig. 3.3.

FIGUR 3.3. FORLAGENES DIGITALE OMSÆTNING FORDELT PÅ E-BØGER, LYDBØGER OG ANDET DIGITALT SALG

(mio. kr.)	2019	2020	2021	2022
E-bøger	85,5	90	75,6	64,2
Lydbøger	100,8	162,5	198,1	214,6
Andet digitalt salg	201,3	242	384,5	417,1
I alt	387,6	494,5	658,2	695,8

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2019-2022.

Siden 2013 er børne- og ungdomsbøgernes og læremidlernes andel af omsætningen steget (fig. 3.4). Den øvrige faglitteratur har derimod fyldt stadigt mindre

i forlagernes samlede omsætning, og denne udvikling er fortsat fra 2021 til 2022.

FIGUR 3.4. GENRENE'S ANDEL AF FORLAGENES OMSÆTNING

(mio. kr.)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Skønlitteratur	29,7%	29,5%	27,7%	27,5%	28,4%	27,6%	26,3%	26,7%	26,0%	26,9%
Faglitteratur	29,1%	28,5%	24,8%	24,3%	24,6%	23,6%	24,1%	23,2%	21,8%	19,6%
Børne- og ungdomsbøger	11,2%	10,9%	12,2%	12,4%	12,9%	13,2%	14,4%	15,6%	13,5%	14,6%
Læremidler	30,0%	31,1%	35,3%	35,8%	34,1%	35,7%	35,3%	34,5%	38,7%	38,8%

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2019-2022.

I totale tal er omsætningen mindre i 2022 end i 2021 inden for alle genrer dog med undtagelse af børne- og ungdomsbøger (fig. 3.5).

FIGUR 3.5. FORLAGENES OMSÆTNING FORDELT PÅ GENRER

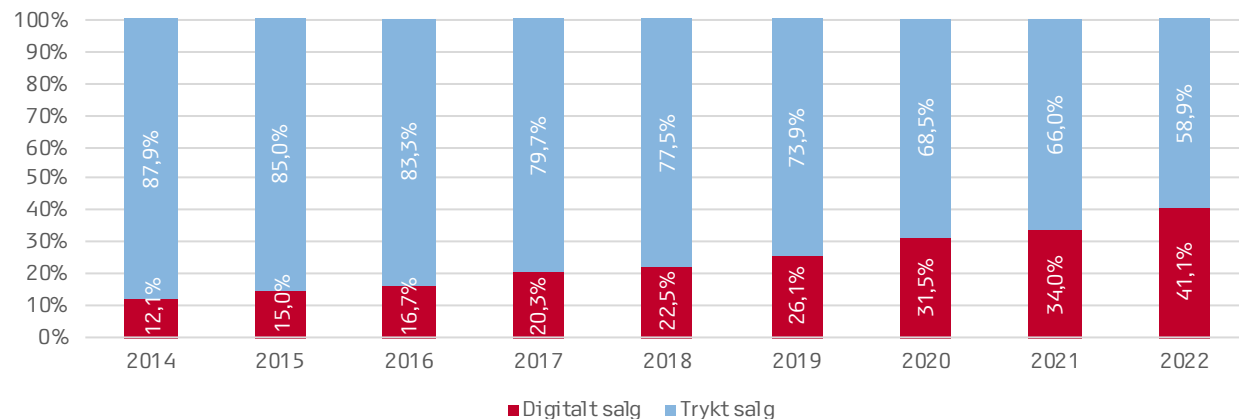
(mio. kr.)	2021	2022
Skønlitteratur	523,2	506,1
Faglitteratur	438,8	368,7
Børne- og ungdomsbøger	271,7	274,8
Læremidler	779,7	730,3
I alt	2.013,4	1.879,9

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2019-2022.

3.2 UDVIKLING I DIGITALT OG TRYKT SALG INDEN FOR GENERERNE

Der har været en påfaldende digital udvikling for salg af skønlitteratur, som har været hurtigere end for børne- og ungelitteratur og faglitteratur, når man ser

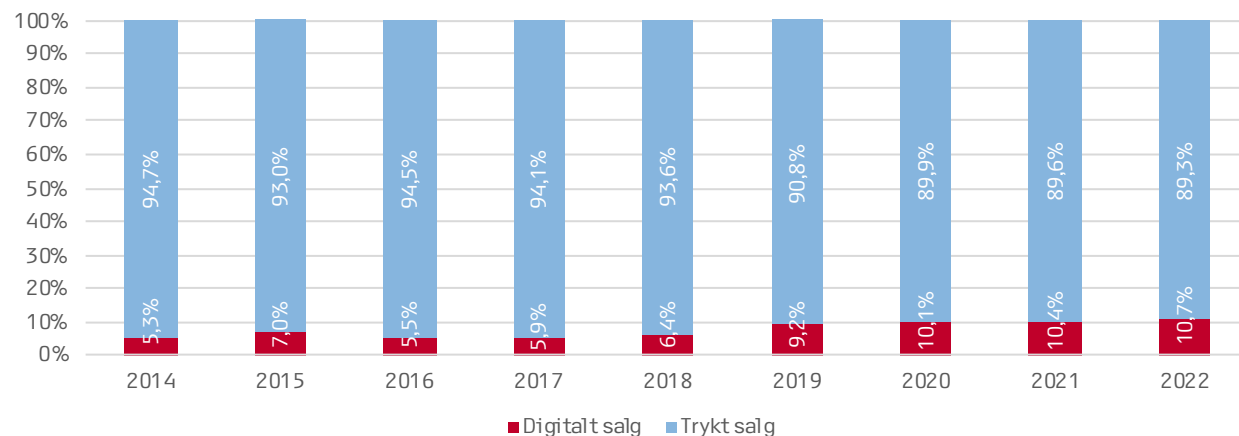
på forlagenes omsætning. På ni år er dens digitale andel af salg inden for skønlitteratur steget med 29 procentpoint fra 12,1 % til 41,1 %. Den største stigning skete fra 2021 til 2022 med 7,1 procentpoint (fig. 3.6).

FIGUR 3.6. FORDELING MELLEM TRYKT OG DIGITALT SALG INDEN FOR SKØNLITTERATUR

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2014-2022.

Udviklingen i det digitale salg af faglitteratur er anderledes langsom. Den digitale andel af omsætningen inden for faglitteratur er steget med 0,3 procentpoint

årligt mellem 2020-2022, og i hele perioden er det også den langsomst voksende genre (fig. 3.7).

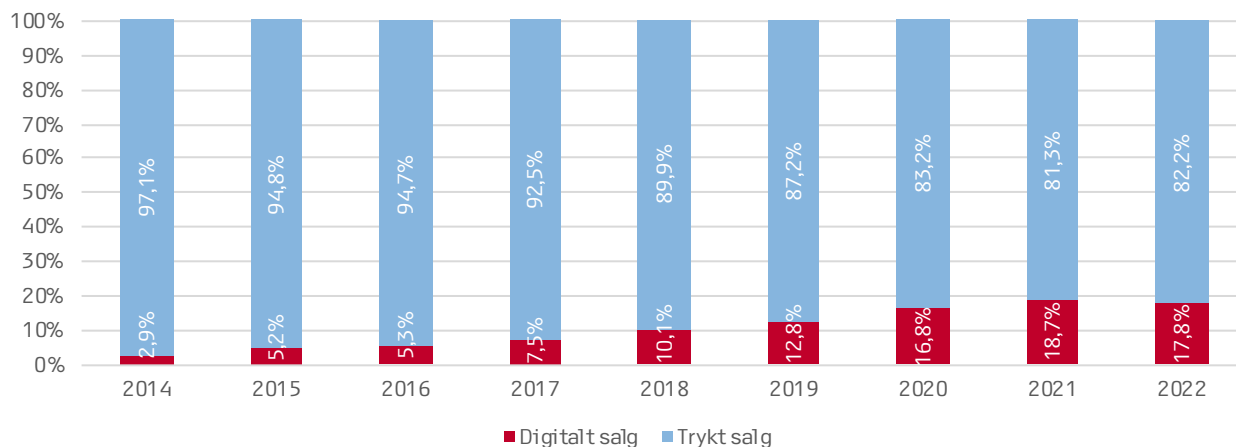
FIGUR 3.7. FORDELING MELLEM TRYKT OG DIGITALT SALG INDEN FOR FAGLITTERATUR

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2014-2022.

For første gang siden 2014 har det fysiske salg af børne- og ungdomsbøger taget andele fra det digitale salg og

øget sin andel med 0,9 procentpoint mellem 2021-2022 (fig. 3.8).

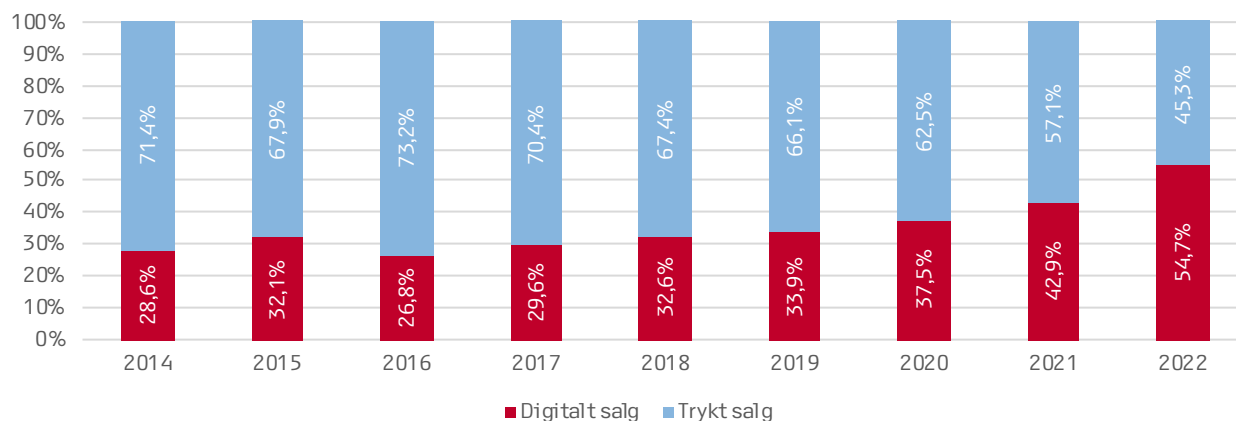
FIGUR 3.8. FORDELING MELLEM TRYKT OG DIGITALT SALG INDEN FOR BØRNE- OG UNGELITTERATUR

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2014-2022.

For første gang siden 2014 er salget af trykte lærebøger blevet overgået af digitalt salg, så det digitale salg nu udgør 54,7 % (fig. 3.9).

FIGUR 3.9. FORDELING MELLEM TRYKT OG DIGITALT SALG INDEN FOR LÆREBØGER

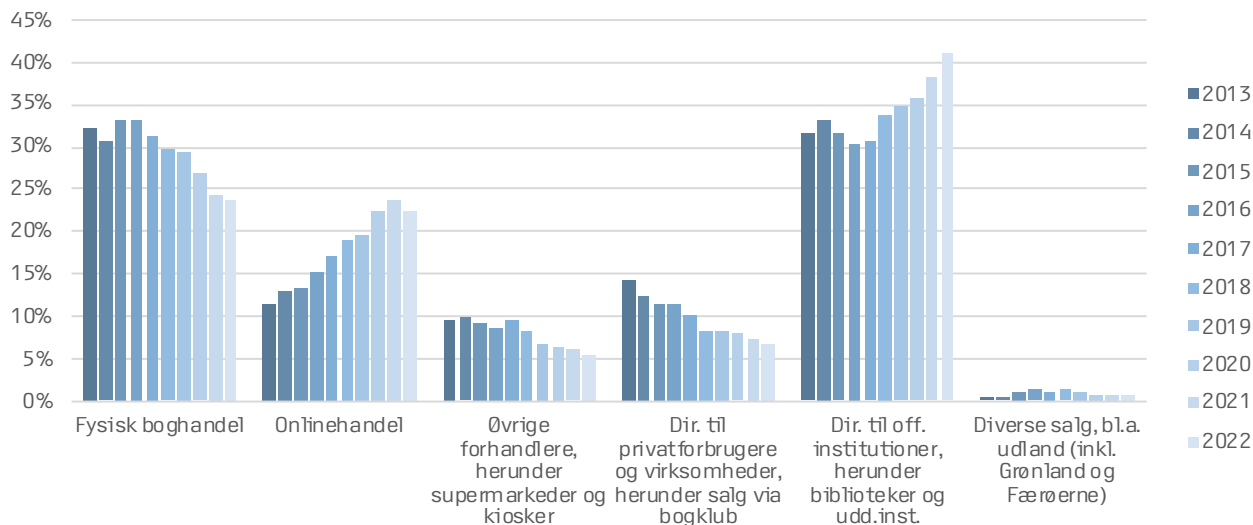
Danske Forlags årsstatistik 2014-2022.

3.3 FORLAGENES OMSÆTNING EFTER SALGSKANALER

Salget fordeler sig på en række salgskanaler. Ser man på tværs af genrer, er der et fald i alle salgskanalers andel af omsætningen fra 2022 til 2021 på nær salget direkte til offentlige institutioner, herunder biblioteker og uddannelsesinstitutioner, hvor andelen stiger med 2,8 procentpoint (fig. 3.10). Det skyldes ikke, at der har været en markant stigning i salget til offentlige

institutioner – det har næsten ikke rykket sig fra 2021 til 2022 – men snarere, at der har været et fald i salget via alle de øvrige salgskanaler, for første gang i perioden også onlinehandel. Det bemærkes, at salg til onlineforhandlere omfatter al onlinehandel med bøger, herunder f.eks. online boghandlere, der sælger og fragter fysiske bøger, samt streamingtjenester.

FIGUR 3.10. TOTAL OMSÆTNING FORDELT EFTER SALGSKANAL

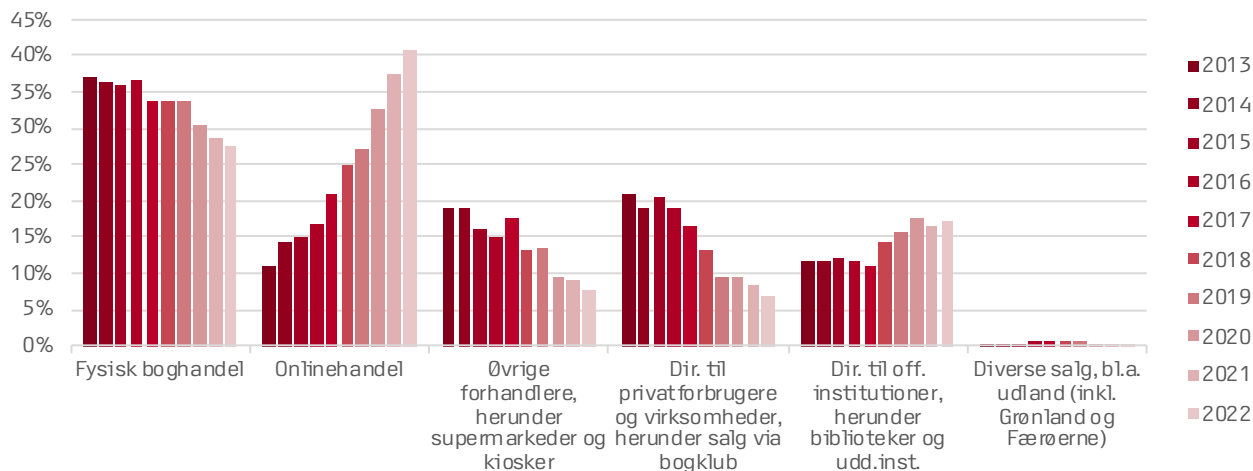

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2013-2022

Onlinehandel er den mest populære salgskanal for skønlitteratur med 40,6 % af omsætningen i 2022,

hvilket er en stigning på 3,2 procentpoint fra 2021 (fig. 3.11).

FIGUR 3.11. OMSÆTNING PÅ SKØNLITTERATUR FORDELT EFTER SALGSKANAL

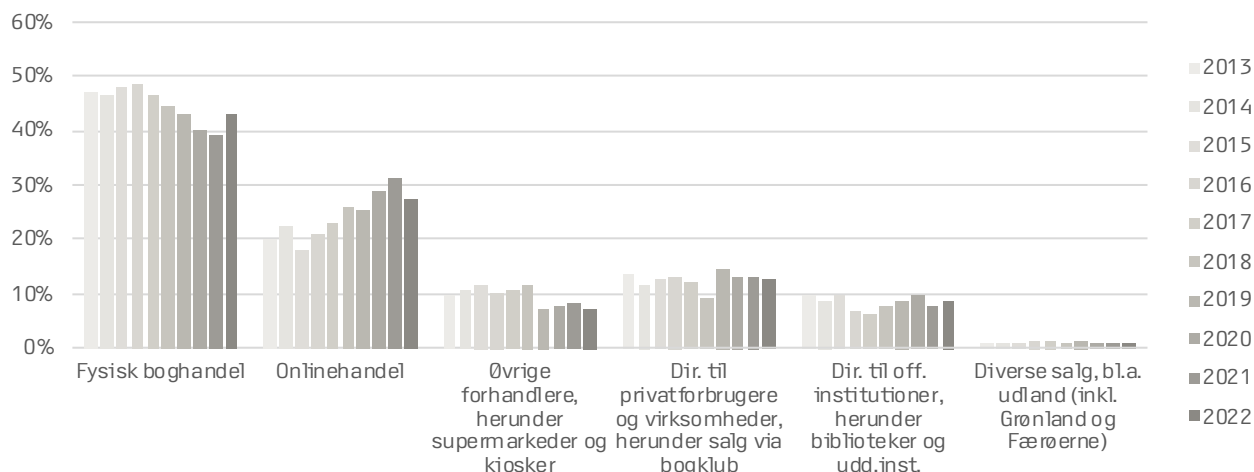

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2013-2022

Den fysiske boghandel er fortsat der, den største andel af salget af fagbøger finder sted, og salget via denne kanal er steget med fire procentpoint til 43,2 % i 2022 efter en række år med aftagende salg til fordel for online-

handlen. Onlinehandlen stod i 2022 for 27,2 % af omsætningen inden for faglitteratur, hvilket er 3 procentpoint mindre end i 2021.

FIGUR 3.12. OMSÆTNING PÅ FAGLITTERATUR FORDELT EFTER SALGSKANAL

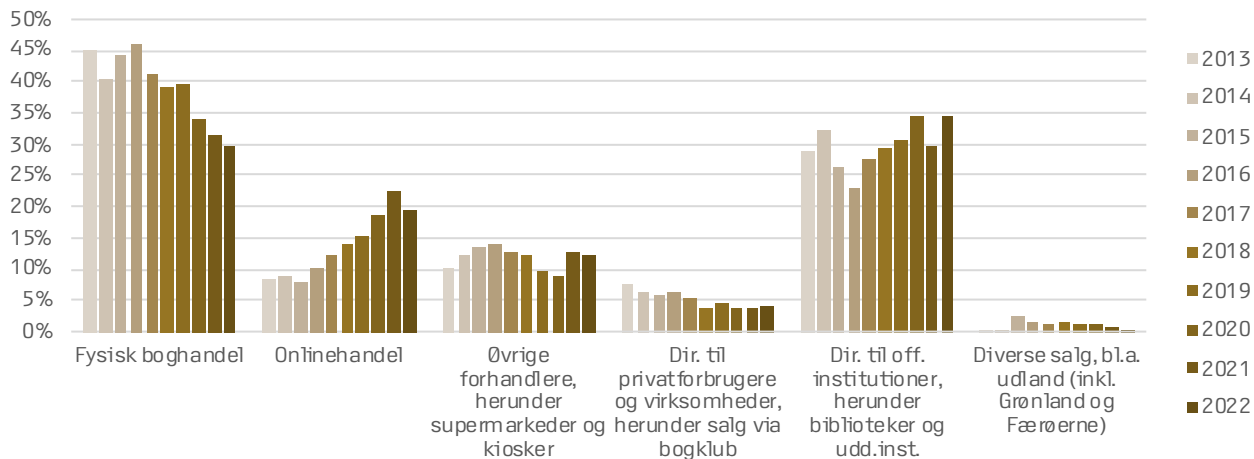

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2013-2022

Salget af børne- og ungdomsbøger til offentlige institutioner, herunder biblioteker og uddannelsesinstitutioner, er steget fra 2021 til 2022, så det nu står for 34,3 % af omsætningen. Det er en stigning på 4,8 procentpoint fra 2021 (fig. 3.13). Stigningen kan bl.a. forklares ved, at der på finansloven for 2021 var afsat 25

mio. kr. til indkøb af bogsamlinger i bl.a. fritidsklubber og dagtilbud (BOGglad-puljen). Omvendt blev der i 2022 solgt mindre end i 2021 via både den fysiske boghandel (1,7 procentpoint mindre) og onlinehandlen (3,1 procentpoint).

FIGUR 3.13. OMSÆTNING PÅ BØRNE- OG UNGDOMSBØGER FORDELT EFTER SALGSKANAL

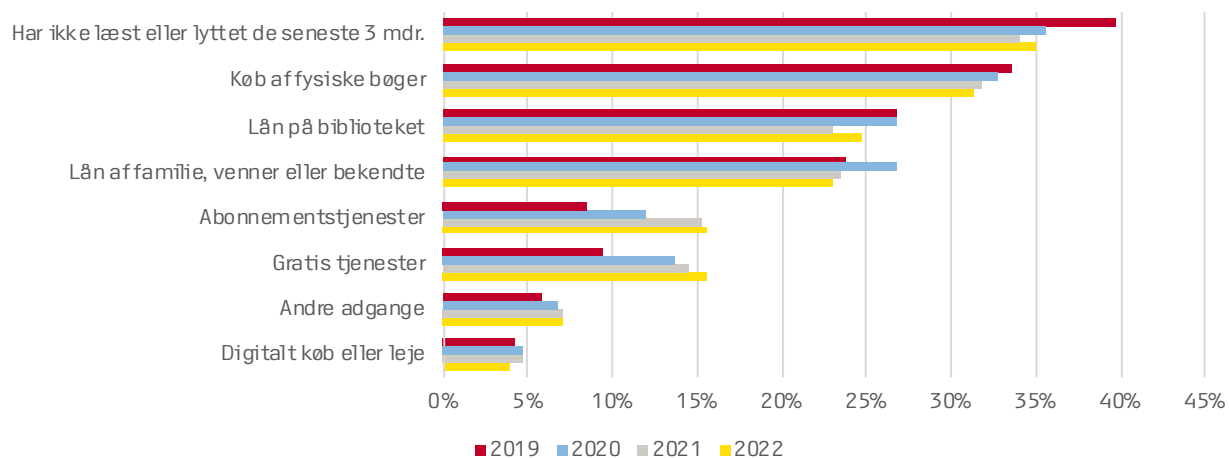

Kilde: Danske Forlags årsstatistik 2013-2022

Når Danmarks Statistiks kulturvaneundersøgelse spørger forbrugerne, hvordan de får adgang til skønlitteratur, har flere brugt biblioteker, gratis tjenester og abonnements-tjenester i 2022 end i 2021, hvorimod

færre har købt fysiske bøger og købt eller lejet digitalt (fig. 3.14). Det bemærkes, at kulturvaneundersøgelsen ikke spørger ind til, hvordan danskerne får adgang til andre genrer end skønlitteratur.

FIGUR 3.14. HVORDAN FÅR DU ADGANG TIL SKØNLITTERATUR?

Kilde: Kulturvaneundersøgelserne, Danmarks Statistik, KVVHYP01 og KVULIT02. Tallene er udregnet ved at tage et gennemsnit af de kvartalsvise tal i de respektive år.

4. FOLKEBIBLIOTEKERNES DISTRIBUTION AF BØGER – FREMGANG PÅ FLERE PARAMETRE

HOVEDPUNKTER

- Bestanden af bøger på landets folkebiblioteker og antallet af fysiske udlån er steget i 2022.
- Fra 2021 til 2022 har væksten i udlånet af lydbøger været langsommere end forudgående år, og udlånet af e-bøger falder på trods af flere tilgængelige titler på eReolen. De foreløbige udlånstal fra 2023 (til og med juli 2023) viser dog, at udlånet på eReolen igen tager fart.
- Folkebibliotekernes indkøb af faglitteratur er fortsat faldende, mens indkøbet af tegneserier og billedbøger er stigende.

Kapitlet ser på nøgletal for bibliotekerne såsom udviklingen i materialeudgifter, bogbestand og udlån, men det dykker også ned i indkøb af nye titler i 2022

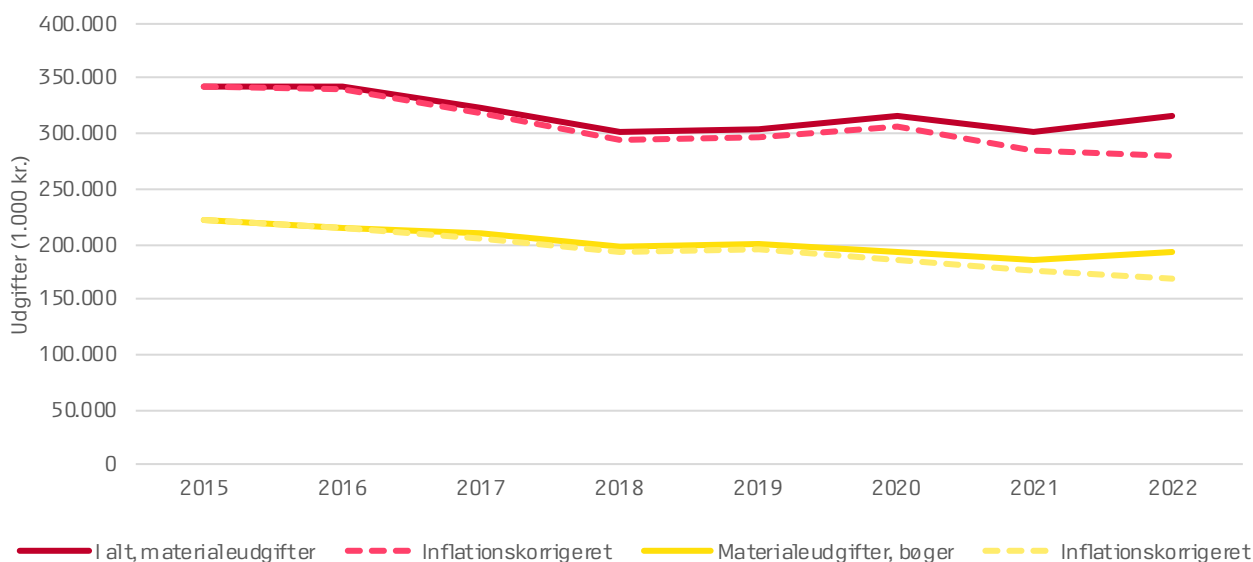
og lånetendenser for at belyse bibliotekernes vigtige rolle i formidlingen af litteraturen.

De to forudgående år har været præget af vækst i digitale udlån og et fald i både bibliotekernes bestand af fysiske bøger og materialeudgifterne. Men for første gang i mange år er bibliotekernes bogstand voksende.

4.1 FOLKEBIBLIOTEKERNES UDGIFTER, BESTAND OG UDLÅN

Materialeudgifterne til bøger såvel som de samlede materialeudgifter er steget i 2022 sammenlignet med 2021 i absolutte priser. De generelle priser har også været (stærkt) stigende i 2022, og de inflationskorrigerede materialeudgifter (med 2015 som basisår) ligger derfor noget lavere, med et fald på ca. 3,5 % for bøger og 2,4 % for alle materialer fra 2021 til 2022 (fig. 4.1).

FIGUR 4.1. FOLKEBIBLIOTEKERNES MATERIALEUDGIFTER

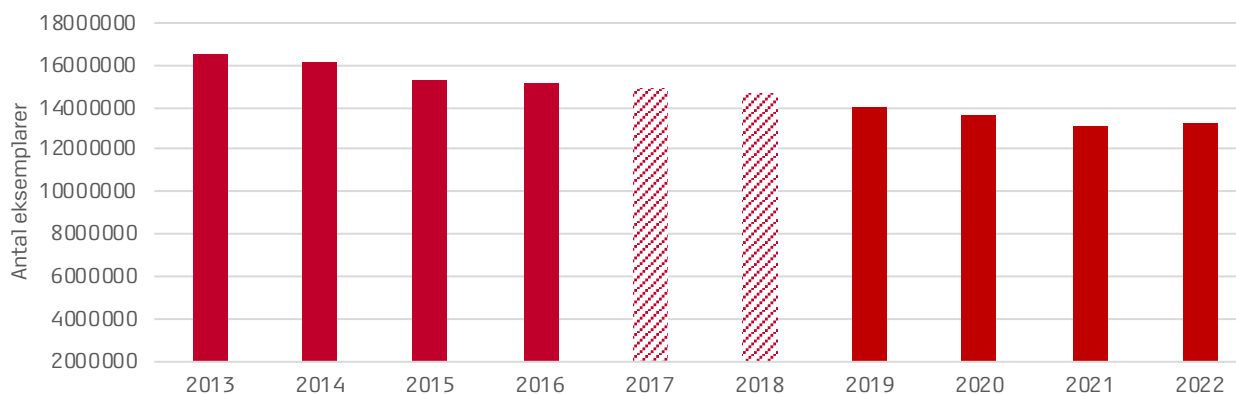

Kilde: Danmarks Statistik (BIB6 og PRIS112).

Bibliotekernes investeringer i nye materialer har imidlertid været store nok til, at man for første gang i en tiårig periode ser en stigning i folkebibliotekernes

bestand af fysiske bøger. Bestanden er steget med ca. 162.000 eksemplarer svarende til 1,2 % (fig. 4.2).

FIGUR 4.2. FOLKEBIBLIOTEKERNES BESTAND AF FYSISKE BØGER

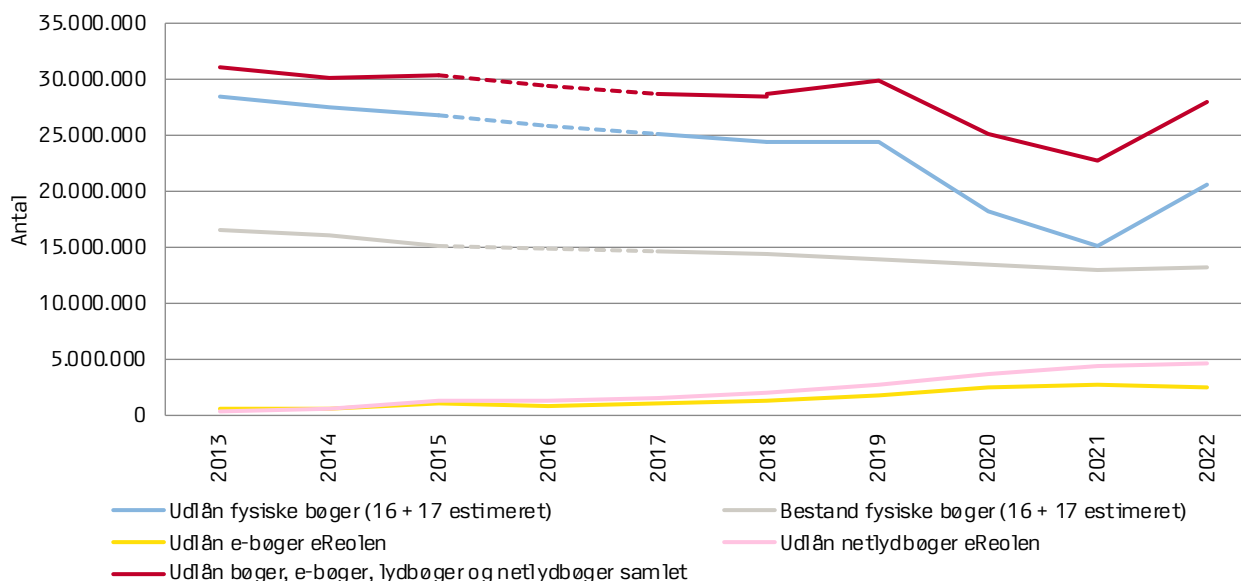

Kilde: Data for 2016 og 2017 er estimerede. Bestanden opgøres derudover forskelligt fra 2009-2015 og fra 2018-2022. Danmarks Statistik (BIB1).

Det er ikke kun bestanden, der er steget i 2022. Der er også udlånt flere fysiske bøger (ca. 20,6 mio. udlån) i 2022 sammenlignet med 2021. Der er stadig et stykke vej til niveauet før nedlukningerne under COVID-19-pandemien, da der i 2019 var ca. 24,6 mio. udlån (fig. 4.3).

Det samlede antal udlån i 2022, inklusive udlån af e-bøger og lyd-bøger, begynder imidlertid med ca. 28 mio. udlån at nærme sig udlånstallene fra 2019, hvor der var ca. 29,9 mio. udlån.

FIGUR 4.3. UDLÅN OG BESTAND AF BØGER PÅ FOLKEBIBLIOTEKERNE

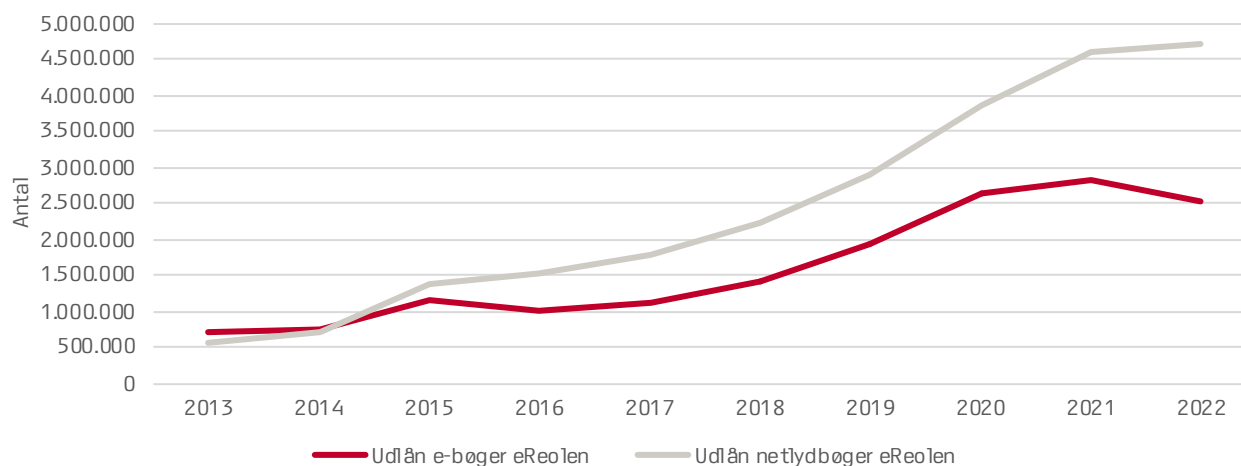

Kilde: Danmarks Statistik (BIB1) og eReolens månedsstatistik netbib.dk

De seneste års store vækst i udlån af e-bøger og lyd-bøger er aftaget. Fra 2018 til 2021 var der således årligt en stigning i udlån af lyd-bøger på mellem 12 og 19 %, hvorimod stigningen fra 2021 til 2022 var på 2,6 % (fig. 4.4). Det svarer til, at der var 4,7 mio. udlån af

lyd-bøger på eReolen i 2022. Udlånstallene for e-bøger er for første gang siden 2015 faldet. Der var ca. 2,5 mio. udlån af e-bøger i 2022, hvilket er 11,5 % færre end i 2021.

FIGUR 4.4. UDLÅN AF LYDBØGER OG E-BØGER PÅ EREOLEN

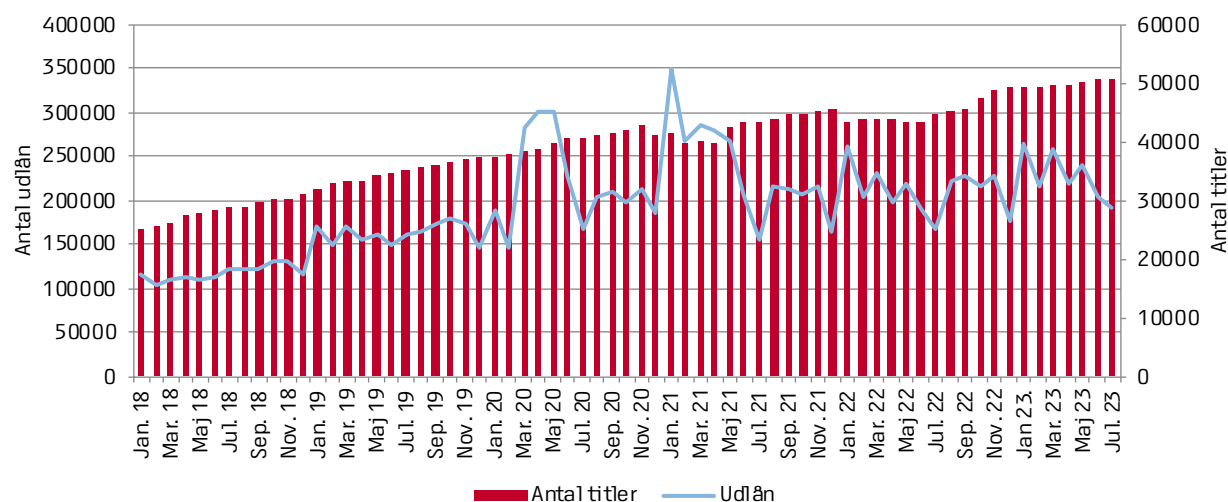

Kilde: eReolens månedsstatistik på netbib.dk.

Antallet af e-bogstitler på eReolen vokser og ramte i juni 2023 for første gang 50.000 (fig. 4.5). De månedlige udlånstal for e-bøger fra januar til og med juli

ligger i 2023 højere end i 2022, hvorfor der er tegn på, at udlånstallene allerede i 2023 vil stige igen (fig. 4.6).

FIGUR 4.5. E-BØGER PÅ EREOLEN, TITLER OG UDLÅN

Kilde: eReolens månedsstatistik på netbib.dk.

De samme tendenser for 2023 viser sig i de månedlige udlånstal for lydbøger, der er væsentlige højere i 2023 sammenlignet med den tilsvarende måned i 2022 (fig. 4.6).

FIGUR 4.6. UDVIKLING I MÅNEDLIGE UDLÅN I 2023 SAMMENLIGNET SAMME MÅNED I 2022 FRA EREOLEN

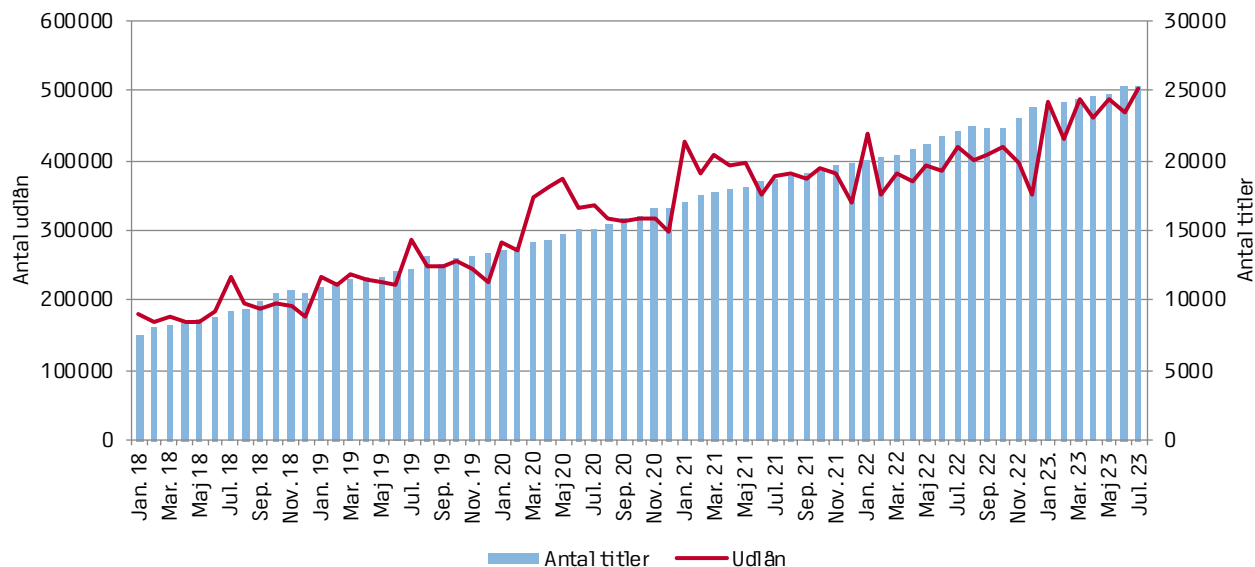
	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli
Lydbog	9,7%	23,7%	27,5%	24,7%	23,9%	21,2%	20,3%
E-bog	1,1%	6,1%	11,3%	10,4%	9,5%	7,1%	14,9%

Kilde: eReolens månedsstatistik på netbib.dk

Både udlånstal for lydbogen og antallet af lydbogstitler er i stabil vækst. I juni var der for første gang over 25.000 titler at vælge imellem på eReolen, og udlåns-

talene stiger fortsat efter samfundets genåbning fra COVID-19-pandemien (fig. 4.7).

FIGUR 4.7. LYDBØGER PÅ EREOLEN, TITLER OG UDLÅN

Kilde: eReolens månedsstatistik på netbib.dk.

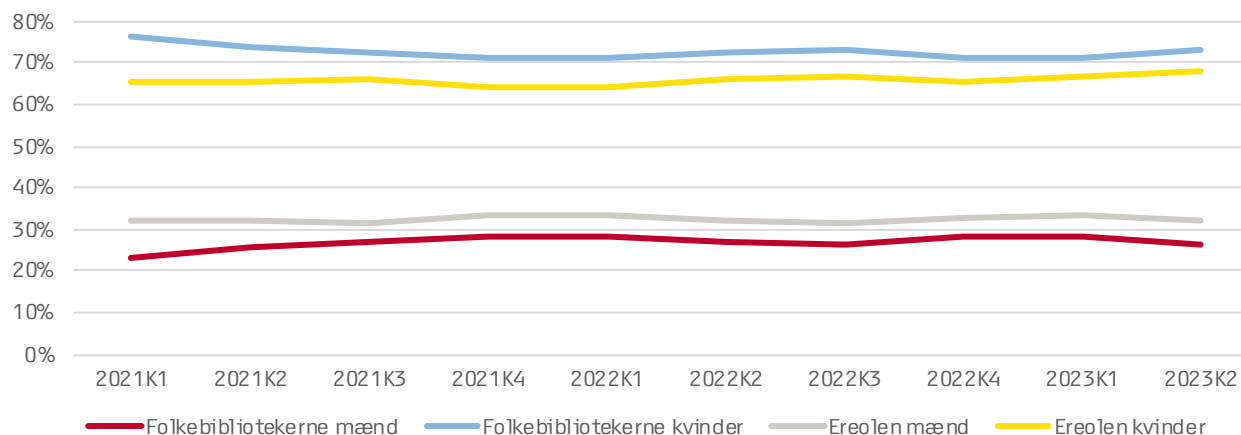
4.2 FOLKEBIBLIOTEKETS BRUGERE

Danmarks Statistiks individbaserede biblioteksstatistik viser bl.a., hvordan kvinder og mænd låner, hvordan lånerne fordeler sig geografisk, og afstanden mellem lånerens bopæl og biblioteket. Statistikken er muliggjort ved, at Danmarks Statistik kobler udlånstal sammen med det CPR-nummer, der er anvendt ved udlånet.

De samlede udlån fordelt på køn ligger relativt stabilt i perioden fra 1. kvartal af 2021 til og med 2. kvartal af 2023. Den overordnede tendens er, at kvinder står for en væsentligt højere andel af de samlede udlån

end mænd. Det ligger fint i tråd med, at kvinder generelt er større læseheste end mænd, hvilket bl.a. dokumenteres i kapitel 5 (se bl.a. fig. 5.2, 5.3 og 5.12). Denne tendens er endnu tydeligere for de fysiske udlån end de digitale udlån gennem eReolen. Der kan observeres et fald i andelen af udlån på folkebibliotekerne for kvinder fra 76 % i 1. kvartal af 2021 til 71% i 4. kvartal af 2021. Mænds udlån stiger følgelig i samme periode. Derfra er der kun mindre udsving i kønnenes andel af de fysiske lån frem til 2. kvartal af 2023. Kønnenes andel af digitale udlån er stort set uændret i perioden med undtagelse af små udsving (fig. 4.8).

FIGUR 4.8. SAMLEDE UDLÅN FORDELT PÅ KØN

Kilde: Danmarks Statistik, IBIB1. Tallene fra eReolen for 2021-2022 er blevet nedjusteret, da annulleringer af udlån for i tiden talte med.

Region Midtjylland har procentuelt flest brugere i forhold til indbyggertal, når det drejer sig om at benytte eReolen, mens Region Hovedstaden er den region, der procentuelt har flest lånere på de fysiske biblioteker. En mulig forklaring på denne forskel kunne være, at befolkningstætheden i Region Hovedstaden er højere, og at dette resulterer i flere fysiske lånere, da afstanden til det nærmeste folkebibliotek gennemsnitligt vil være mindre sammenlignet med de øvrige regioner.

I 2021 er tallene påvirket af nedlukningerne af folkebibliotekerne. Her kan det observeres, at det fysiske udlån falder, mens det digitale udlån stiger en smule. Først i 3. kvartal af 2021 kommer det fysiske udlån op på et mere normalt niveau, og de digitale udlån falder en smule igen. Selvom der er en del udsving i antallet af lånere for hvert enkelt kvartal, så er forskellene mellem de enkelte regioner ikke store (fig. 4.9).

FIGUR 4.9. LÅNERE SOM ANDEL AF BEFOLKNINGEN FORDELT PÅ REGIONER 2022 K1 TIL 2023 K2

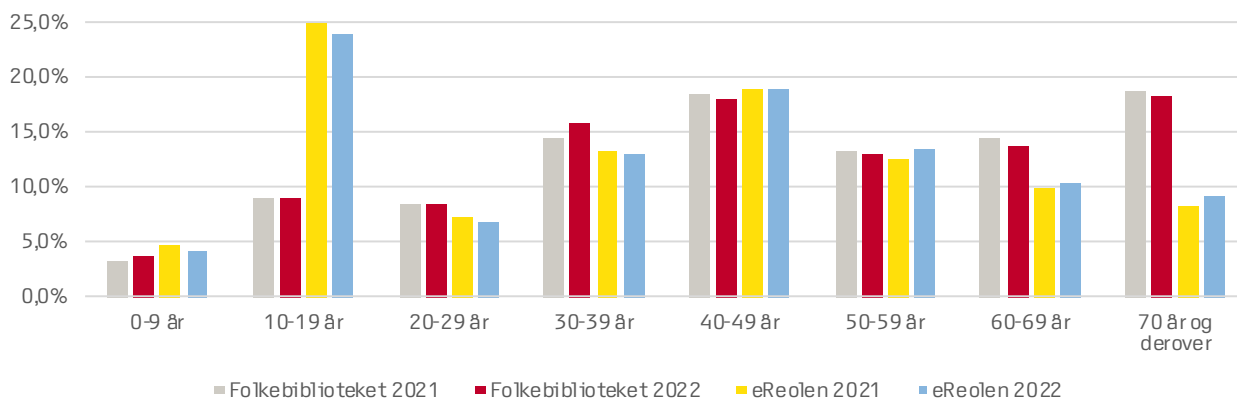
	2021 1. kvartal	2021 2. kvartal	2021 3. kvartal	2021 4. kvartal	2022 1. kvartal	2022 2. kvartal	2022 3. kvartal	2022 4. kvartal	2023 1. kvartal	2023 2. kvartal
Folkebibliotekerne										
Hele landet	4,00%	6,60%	8,90%	8,70%	9,00%	8,70%	9,40%	9,00%	9,80%	8,90%
Region Hovedstaden	4,50%	7,50%	10,30%	9,90%	10,30%	10,00%	10,90%	10,50%	11,30%	10,40%
Region Sjælland	3,50%	6,00%	8,30%	8,20%	8,40%	8,10%	8,90%	8,40%	9,10%	8,40%
Region Syddanmark	4,20%	6,10%	8,10%	8,00%	8,40%	7,90%	8,60%	8,20%	8,90%	8,00%
Region Midtjylland	3,90%	6,50%	8,80%	8,50%	8,90%	8,50%	9,20%	8,70%	9,50%	8,60%
Region Nordjylland	3,10%	6,20%	8,50%	8,20%	8,50%	8,30%	9,10%	8,60%	9,00%	8,30%
eReolen										
Hele landet	7,60%	6,60%	6,40%	6,40%	6,90%	6,50%	6,90%	6,80%	7,40%	6,50%
Region Hovedstaden	7,80%	6,70%	6,40%	6,50%	7,00%	6,60%	6,90%	6,80%	7,60%	6,70%
Region Sjælland	6,40%	5,60%	5,40%	5,50%	6,00%	5,60%	5,90%	5,90%	6,20%	5,50%
Region Syddanmark	7,00%	6,20%	6,00%	6,00%	6,40%	6,00%	6,30%	6,20%	6,80%	6,00%
Region Midtjylland	9,00%	7,80%	7,70%	7,70%	8,20%	7,70%	8,20%	8,10%	8,60%	7,60%
Region Nordjylland	7,10%	5,90%	5,80%	5,90%	6,40%	6,00%	6,50%	6,30%	6,70%	6,00%

Danmarks Statistik, IBIB1.

Særligt de 10-19-årige foretrækker at låne bøger på eReolen, mens gruppen af læsere på 70 år eller derover foretrækker at låne bøger fysisk på folkebiblioteket. For de andre aldersgrupper er der en mere ligelig fordeling mellem lån på folkebiblioteket og eReolen. Den største fremgang i antallet af lånere er sket for

de 30-39-årige, hvor der er 1,4 procentpoint flere lånere på folkebibliotekerne i 2022 end i 2021, hvilket svarer til ca. 100.000 lånere. Det største fald i antallet af lånere ses hos de 10-19-årige, hvor der er 0,9 procentpoint færre lånere på eReolen i 2022 end i 2021 (fig. 4.10).

FIGUR 4.10. ANDEL AF LÅNERE I ALDERSGRUPPE I 2021 OG 2022

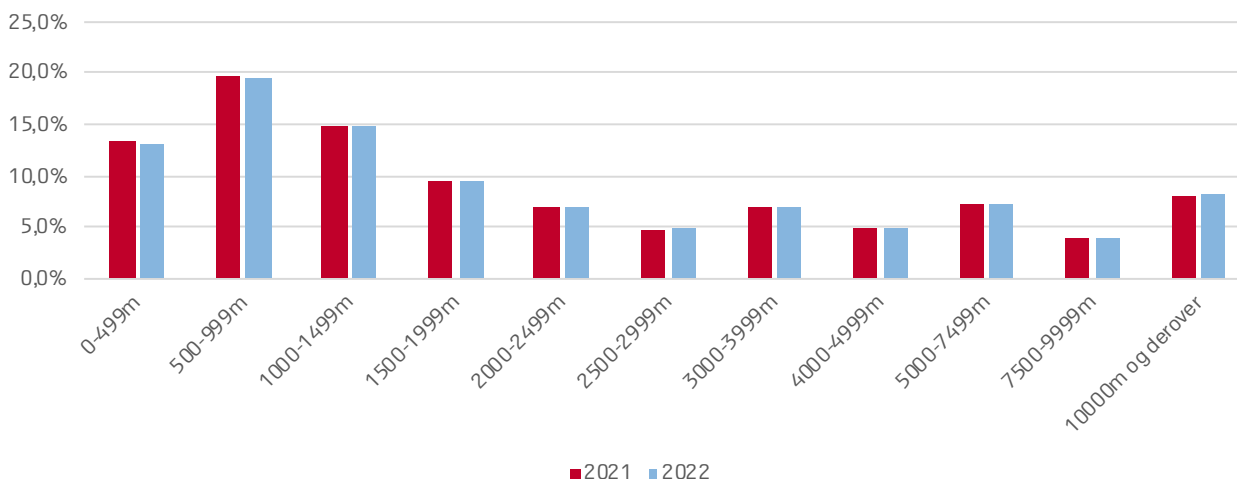

Kilde: Danmarks Statistik, IBIB2.

Hvis man bor tæt på et folkebibliotek, er der større sandsynlighed for, at man er låner. I 2022 boede 47,2 % af alle lånerne inden for 1.500 meter af deres nærmeste

folkebibliotek, og 56,8% boede inden for 2.000 meter (fig. 4.11).

FIGUR 4.11. LÅNERE FORDELT EFTER AFSTAND FRA BOPÆL TIL NÆRMESTE FOLKEBIBLIOTEK

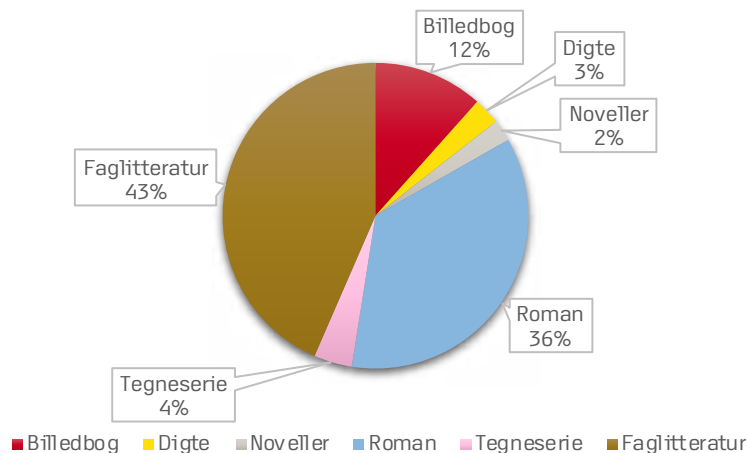
Kilde: Danmarks Statistik, IBIB4.

4.3 FOLKEBIBLIOTEKETS INDKØB OG UDLÅN AF NYE TITLER

Hvad angår bibliotekernes indkøb, er det typisk faglitteratur, der købes flest titler af, hvis man alene ser på antallet af nye titler og ikke antallet af eksemplarer,

den enkelte titel indkøbes i. Folkebibliotekernes indkøb af bøger udkommet i 2022 følger samme mønster med flest nye titler inden for faglitteratur, tæt efterfulgt af romaner (fig. 4.12).

FIGUR 4.12. FOLKEBIBLIOTEKERNES INDKØB AF TITLER UDKOMMET I 2022

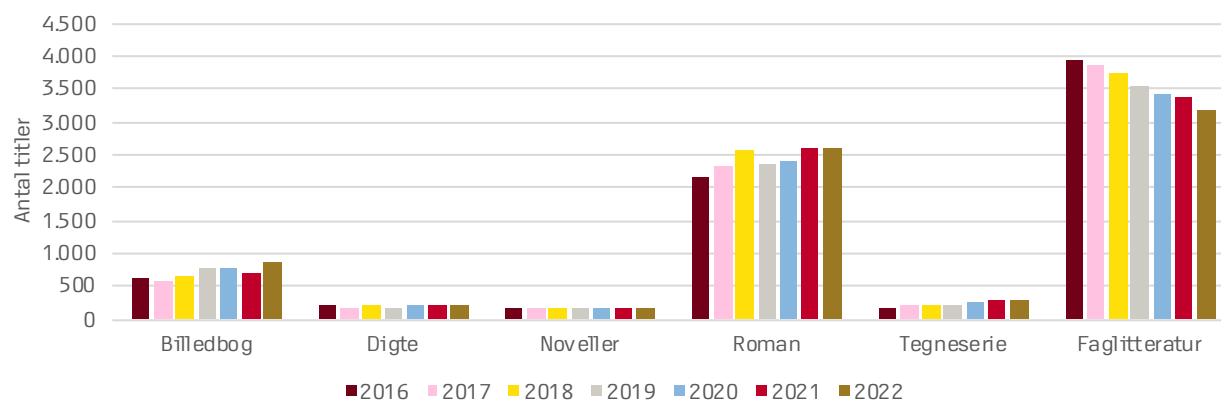

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet.

Hvert år siden 2016 er der imidlertid indkøbt færre nye titler inden for faglitteratur. Tilsvarende er der med undtagelse af et enkelt år købt flere nye roman-udgivelser, og der er også år for år kommet et større

sortiment af både billedbøger og tegneserier siden 2016 (fig. 4.13). Det modsvares i store træk af udviklingen i, hvor mange nye titler der årligt udgives inden for de forskellige genrer (se kapitel 1).

FIGUR 4.13. FOLKEBIBLIOTEKERNES INDKØB AF TITLER UDKOMMET I SAMME ÅR

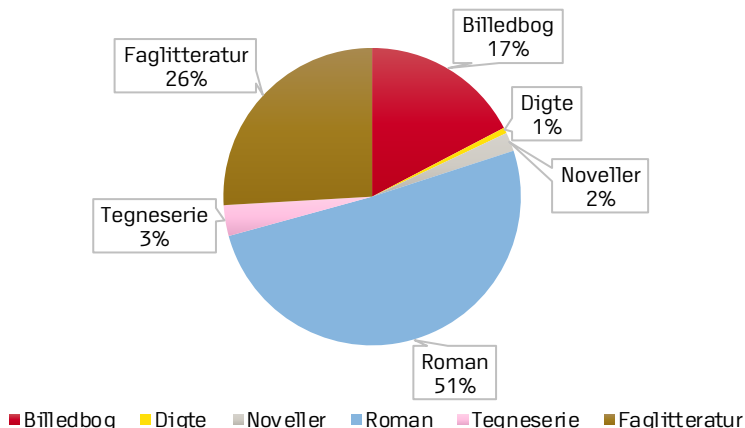

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet

Når man ser på, hvor mange eksemplarer af titler fra 2022 bibliotekerne har indkøbt i samme år, fylder romanerne mest med lidt over 50 % af bestanden (fig.

4.14). Det svarer til næsten 390.000 eksemplarer. Hernæst indkøbes flest fagbøger (26 %) og billedbøger (17 %).

FIGUR 4.14. FOLKEBIBLIOTEKERNES BESTAND AF TITLER UDKOMMET OG INDKØBT I 2022

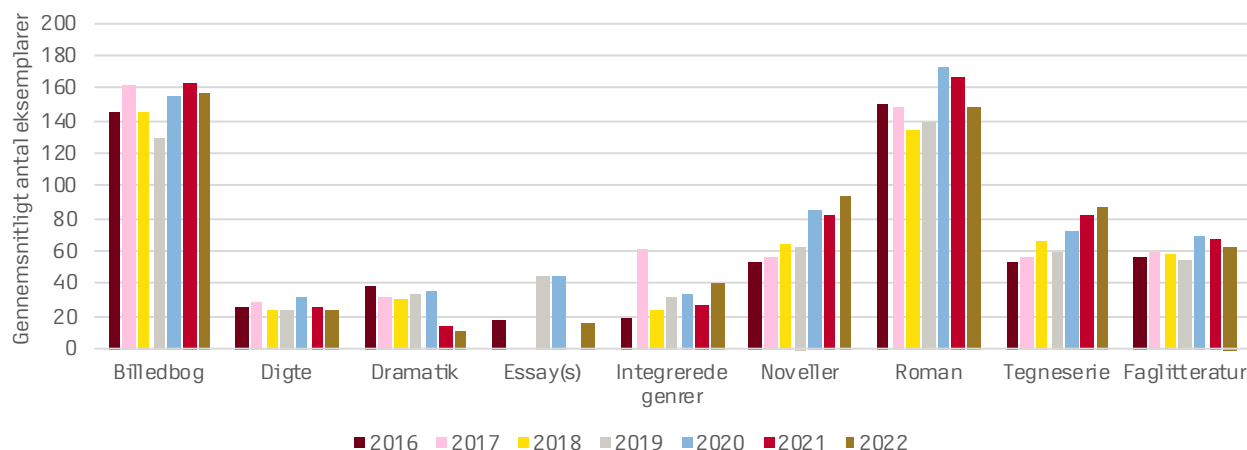

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet

I gennemsnit indkøbes de enkelte billedbogstitler i større omfang end nogen af de andre genrer. Der blev i 2022 indkøbt i gennemsnit ca. 157 eksemplarer af hver billedbogsudgivelse fra 2022. Det tilsvarende tal for romaner var i 2022 ca. 149. (fig. 4.15). De sidste tre år er der både blevet indkøbt færre eksemplarer af både fagbøger og romaner fra det tilsvarende år. I perioden har der været en stor vækst i, hvor mange eksemplarer der indkøbes hvert år af nye titler inden for både novellegenren og tegneseriegenren. Gennem-

snitsbestanden af novelletitler udkommet og indkøbt samme år er 74,4% højere i 2022 end 2016. Det tilsvarende tal for tegneserier er 61,8 %. Det tyder på, at det er genrer, lånerne er blevet mere glade for, men det skal bemærkes, at der sammenlignet med andre genrer udgives få nye tegneserier hvert år og bestanden af tegneserier er fortsat også relativt lille, så selv en mindre øget produktion og indkøb kan føre til store procentstigninger.

FIGUR 4.15. FOLKEBIBLIOTEKERNES GENNEMSNIKTITELBESTAND AF TITLER UDKOMMET OG INDKØBT I SAMME ÅR

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet

Traditionen tro fremlægger denne årsrapport også top ti-lister over de mest indkøbte bøger på tværs af genrerne (fig. 4.16-4.19) samt top ti-lister over de mest udlånte e-bøger og lydbøger (fig. 4.20 og 4.21).

FIGUR 4.16. FOLKEBIBLIOTEKERNES TI MEST INDKØBTE ROMANER OG NOVELLER FOR VOKSNE FRA 2022

Forfatter	Titel	Antal eksemplarer
Benjamin Koppel	Annas sang	2.202
Sara Blædel	Elins død	2.027
Kim Faber og Janni Pedersen	Skyggeriget	1.959
Lucinda Riley	Mord på kostskolen	1.925
Katrine Engberg	Det brændende blad	1.823
Maren Uthaug	11%	1.677
Sissel-Jo Gazan	Uglens øje	1.620
Leif Davidsen	Lenins bodyguard	1.518
Hanne-Vibeke Holst	Kriger uden maske	1.440
Jesper Bugge Kold	Tre dage i april	1.432

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet

FIGUR 4.17. DE TI MEST INDKØBTE LYRIKTITLER FOR VOKSNE UDKOMMET I 2022

Forfatter	Titel	Antal eksemplarer
Glenn Bech	Jeg anerkender ikke længere jeres autoritet	432
Tobias Rahim	Drømmene maler virkeligheden	278
Ocean Vuong	Tiden er en mor	147
Haidar Ansari	Institutionaliseret	134
Pia Tafdrup	Berøringen af hud	113
Rasmus Nikolajsen	Måske sjælen	104
Nikolaj Zeuthen	Langt fra Gud	79
Naiha Khiljee	Læg en besked	77
Søren R. Fauth	En rejse til mørkets begyndelse	70
Nanna Storr-Hansen	Bøgetid	70

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet

FIGUR 4.18. DE TI MEST INDKØBTE FAGBØGER FOR VOKSNE UDKOMMET I 2022

Forfatter	Titel	Antal eksemplarer
Lars Findsen og Mette Mayli Albæk	Spionchefen	1.171
Zandra Berthelsen og Pia Møller Søe	Jeg er her jo	870
Tom Buk-Swienty	Safari fra helvede	759
Anne Hjernøe	Stærk overgang	633
Henning Jensen	En skidt knægt	622
Eva Ravnbøl	Gud er italiener	619
Morten Albæk	Falske sandheder i livet	591
Anette Sams	Kålhydrater	588
Adrian Hughes	Mors dreng	509
Carolyne Kaddu Rasmussen	Hovedet i himlen og fødderne på jorden	507

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet

FIGUR 4.19. DE TI MEST INDKØBTE BØRNEBØGER UDKOMMET I 2022

Forfatter	Titel	Antal eksemplarer
Mette Døssing	Naturskolens insekter og smådyr	5.054
Janne Teller	Intet	2.211
Thomas Brunstrøm	Sallys far får fodboldfeber	2.171
Jesper Wung-Sung	Det år sjæle slår smut	1.652
Marianne Iben Hansen	Hele herligheden	1.282
Kim Fupz Aakeson	Au pair	1.256
Kim Fupz Aakeson	Vitello skal være storebror	1.237
Dav Pilkey	Hundemand - stormfulde helte	1.195
Thomas Brunstrøm	Sallys far kan godt selv	1.188
Line Kyed Knudsen	Naja Münster - en nat i centret	1.094

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet

FIGUR 4.20. FOLKEBIBLIOTEKERNES TI MEST UDLÅNTE E-BØGER FOR BØRN OG VOKSNE FRA 2022

Forfatter	Titel	Antal udlån
Gill Tavner og Charles Dickens	Et juleeventyr	3.263
Line Kyed Knudsen	Naja Münster - en nat i centret	2.599
Benjamin Koppel	Annas sang	2.562
Mette Vedso	Happy Happy	2.493
Anette Sams	Kålhydrater	2.021
Sebastian Klein	Verdens 100 mest truede dyr	1.882
Walt Disney	Rød	1.643
Lars Kjædegaard	For enden af vejen	1.601
Eva Ravnboel	Gud er italiener	1.504
Kasper Hoff	Jagten på sandheden - rumvæsnerne kommer	1.407

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet

FIGUR 4.21. FOLKEBIBLIOTEKERNES TI MEST UDLÅNTE LYDBØGER FOR BØRN OG VOKSNE FRA 2022

Forfatter	Titel	Antal udlån
Line Kyed Knudsen	Naja Münster - en nat i centret	5.203
Remigiusz Mróz	Kvinden der ikke blev fundet	4.097
Maria Helleberg	Kvinderne fra Thy	3.758
David Sundin	Lydbogen der ikke ville slutte. Del 1	3.735
Stine Askov	Nøjsomheden	3.127
Inger Gammelgaard Madsen	Fartdævlén	3.106
Jesper Wung-Sung	Det år sjæle slår smut	2.975
Sebastian Klein	Verdens 100 mest truede dyr	2.847
Line Kyed Knudsen	Naja Münster - på en øde ø	2.698
Kristin Leer	ADHD	2.618

Kilde: Slots- og Kulturstyrelsens biblioteksafgiftssystem og DBC, udtræk til Bogpanelet

5. BEFOLKNINGENS LÆSNING - LÆSEVANER BLIVER MERE DIGITALE

HOVEDPUNKTER

- Danskerne læste mindre hyppigt faglitteratur og skønlitteratur i 2022 end i 2021.
- Det er de to ender af aldersspektret, der læser hyppigst: de 12-19-årige og de ældste på 70 år og derover.
- Over dobbelt så mange lytter til lydbøger minimum ugentligt i 2022 set i forhold til 2018, og de mest hyppige brugere af lydbøger er de 30-39-årige.

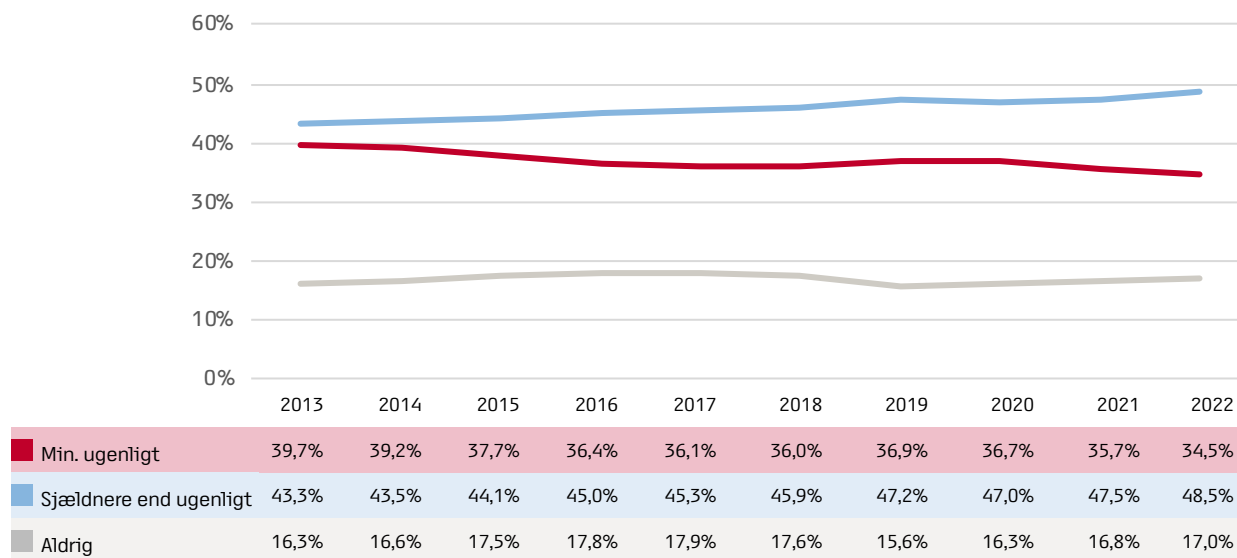
Kapitlet ser på det sidste led i bogens kredsløb, nemlig læseren, med fokus særligt på udviklingen i, hvor meget danskerne læser. Kapitlet tager udgangspunkt i en årlig spørgeskemaundersøgelse, som Kantar Media Index Danmark/Gallup gennemfører.

De seneste år viser en udvikling, hvor befolkningen læser skønlitteratur og faglitteratur mindre hyppigt. Denne tendens fortsætter også i år, i hvert fald for læsningen generelt. Som noget nyt ser årsrapporten imidlertid også på brugen af lydbøger, som ligesom brugen af e-bøger er i vækst. Ved til sidst at sammenligne med Danmarks Statistiks kulturvaneundersøgelse, der spørger ind til både lytning og læsning af skønlitteratur i samme spørgsmål, viser kapitlet en vækst i danskernes samlet brug af skønlitteratur.

5.1 SKØNLITTERATUR

Mængden af danskere, der læser skønlitteratur minimum ugentligt, er faldet med 1,2 procentpoint fra 2021 til 2022, og 0,2 procentpoint flere læser aldrig skønlitteratur. Til gengæld er der ét procentpoint flere, der læser sjældnere end ugentligt (fig. 5.1). Alt i alt er befolkningen ikke lige så hyppige læsere som i tidligere år, og det gælder på tværs af alder og køn.

FIGUR 5.1. LÆSNING AF SKØNLITTERATUR FORDELT EFTER HYPPIGHED

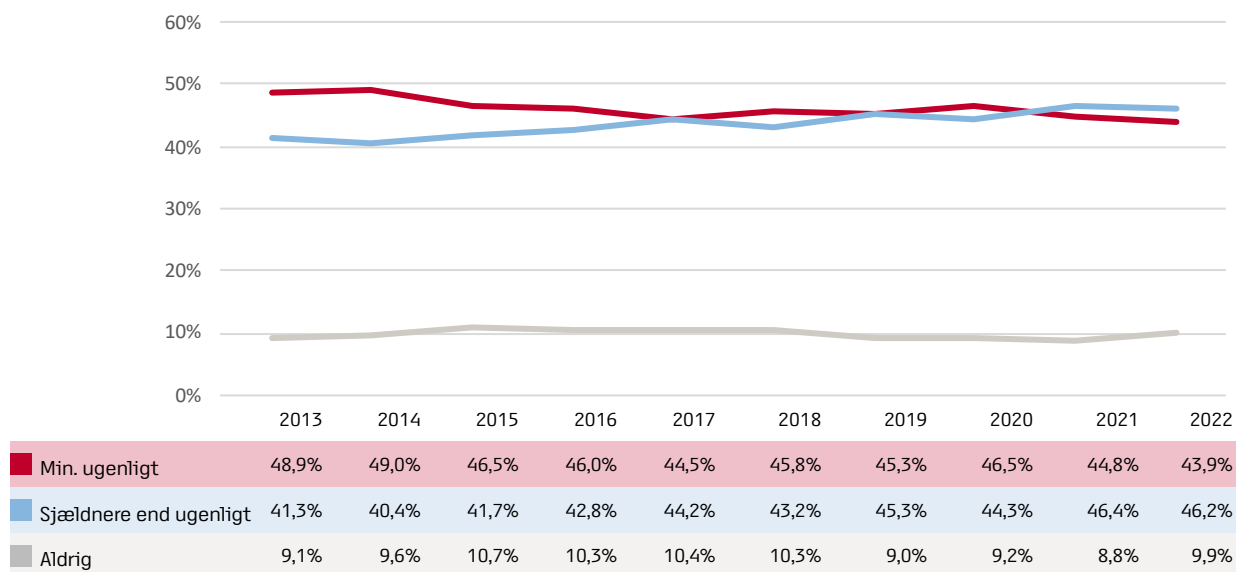

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Færre kvinder læser skønlitteratur i 2022 end i 2021. Antallet af kvindelige respondenter, der svarer, at de læser minimum ugentligt, er faldet med 0,9 procentpoint, og der er også sket et lille fald på 0,2 procent-

point i antallet af respondenter, der svarer, at de læser sjældnere end ugentligt (fig. 5.2).

FIGUR 5.2. KVINDERS LÆSNING AF SKØNLITTERATUR

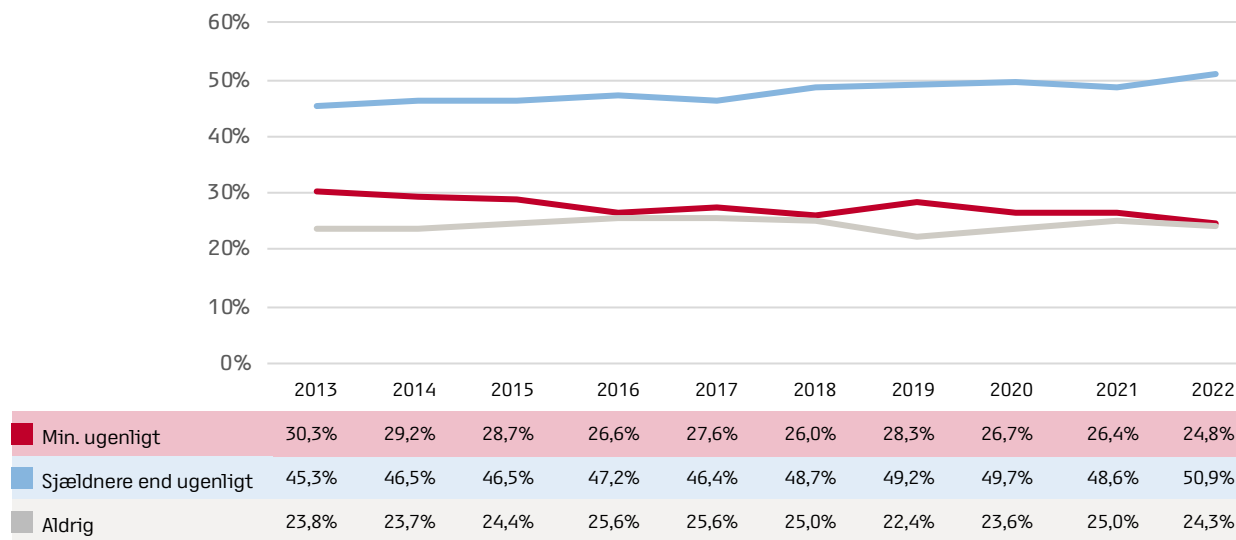

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Flere mænd læser skønlitteratur i 2022 end i 2021, idet 0,7 procentpoint færre svarer, at de aldrig læser, mens 2,3 procentpoint flere svarer, at de læser sjældnere end ugentligt. Taget under ét læser mændene dog lidt

sjældnere. Således er der 1,6 procentpoint færre mandlige respondenter, der svarer, at læser de minimum ugentligt (fig. 5.3).

FIGUR 5.3. MÆNDENS LÆSNING AF SKØNLITTERATUR

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Udviklingen i, hvor meget befolkningen læser skønlitteratur i 2022 sammenlignet med 2021, følger stort set de generelle tendenser (se fig. 5.1), uanset hvilke variabler man ser på (køn, alder og uddannelse): Der er færre, der læser hyppigt, og flere, der læser sjældnere end ugentligt, imens mængden af dem, der aldrig læser,

ligger nogenlunde fast. Tendensen er stabil over en ti-årig periode.

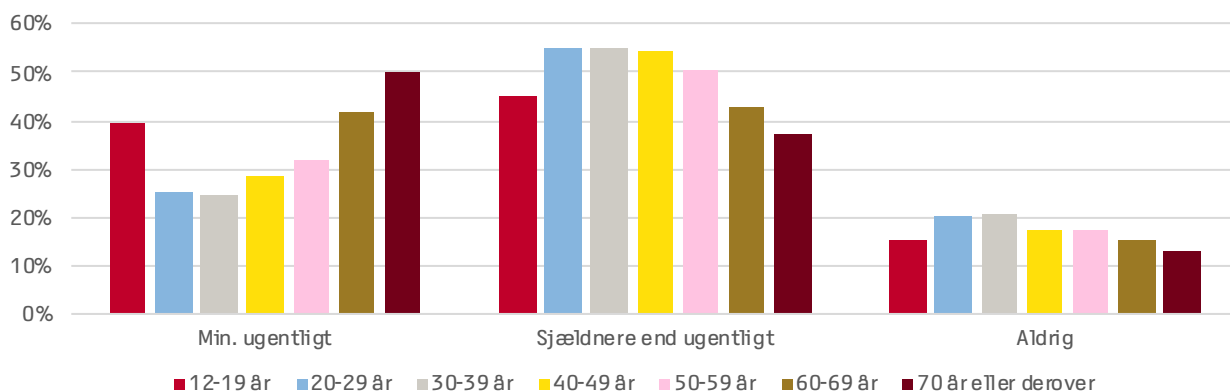
Derfor ser årets årsrapport ikke på udviklingen i læsevaner fordelt på aldersgrupper eller uddannelse i hele perioden fra 2013-2022, men laver et nedslag i det

seneste år for bedre at kunne aflæse, hvordan alder og uddannelse påvirker, i hvilket omfang befolkningen læser skønlitteratur. Det skal dog bemærkes, at én aldersgruppe skiller sig ud fra de øvrige i forhold til de overordnede tendenser med mindre hyppigere læsere, nemlig den ældste aldersgruppe på 70 år eller derover, som læser mere end for ti år siden (se f.eks.

sidste års årsrapport, Bogen og litteraturens vilkår 2022).

Aldersgrupperne fra 20-49 år er de mindst læsende, hvorimod de 12-19-årige og de ældste (70 år eller derover) læser hyppigst. De fleste 12-19-årige går dog i skole, hvilket hører med til forklaringen af deres læsevaner (fig. 5.4).

FIGUR 5.4. LÆSNING AF SKØNLITTERATUR EFTER RESPONDENTERNES ALDER I 2022

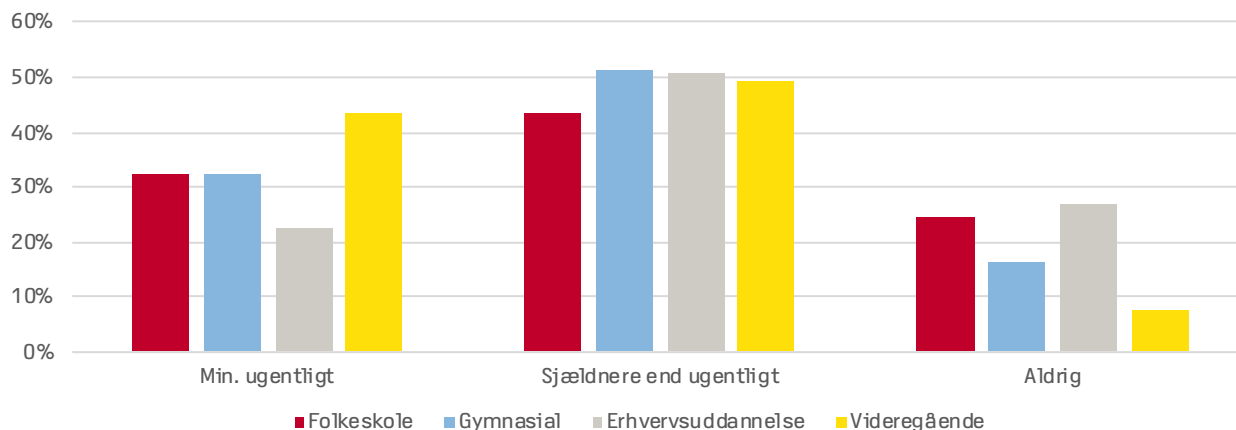

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Ugentligt el. hyppigere" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Månedligt el. sjældnere" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Den del af befolkningen, der har en videregående uddannelse, er dem, der hyppigst læser skønlitteratur: 43,2 % læser minimum ugentligt og kun omkring 7,7 % læser aldrig skønlitteratur (fig. 5.5). På tværs af uddannelsesniveauerne gymnasial, erhvervs- og vide-

regående uddannelse er der ca. 50 %, der læser sjældnere end ugentligt. Erhvervsuddannede er den gruppe, der læser mindst: 22,6 % læser minimum ugentligt, og 26,8 % læser aldrig.

FIGUR 5.5. LÆSNING AF SKØNLITTERATUR EFTER RESPONDENTERNES UDDANNELSE I 2022

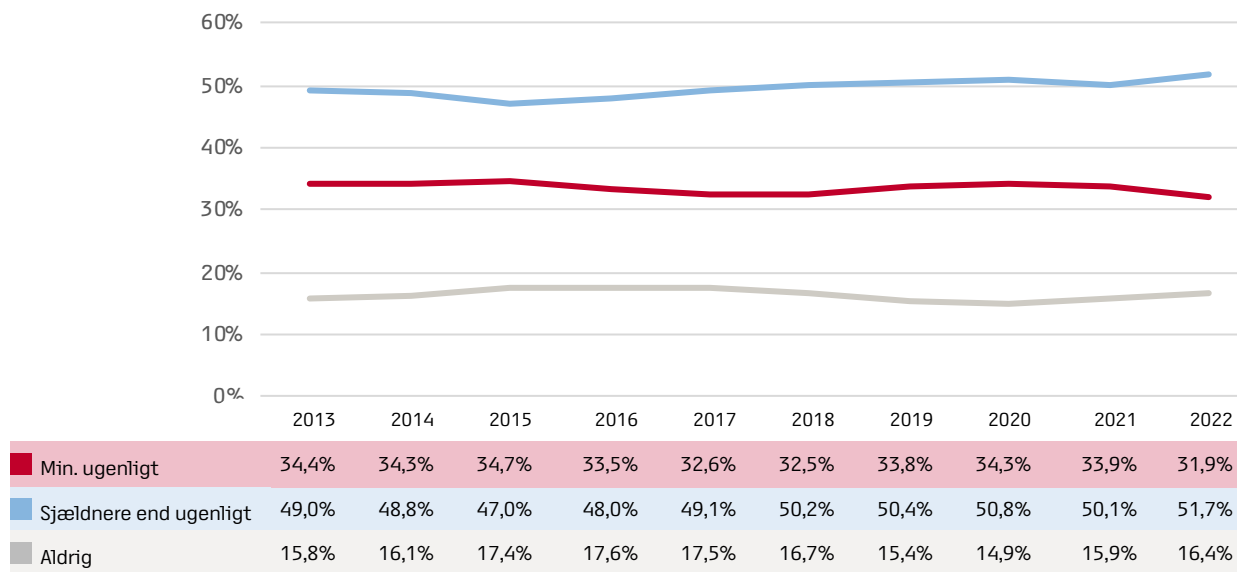
Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

5.2 FAGLITTERATUR

Også faglitteratur læser folk sjældnere end tidligere. Andelen, der læser minimum ugentligt, er faldet med

to procentpoint fra 2021 til 2022, hvorimod andelen af dem, der aldrig læser, er steget med 0,5 procentpoint (fig. 5.6).

FIGUR 5.6. LÆSNING AF FAGLITTERATUR FORDELT EFTER HYPPIGHED

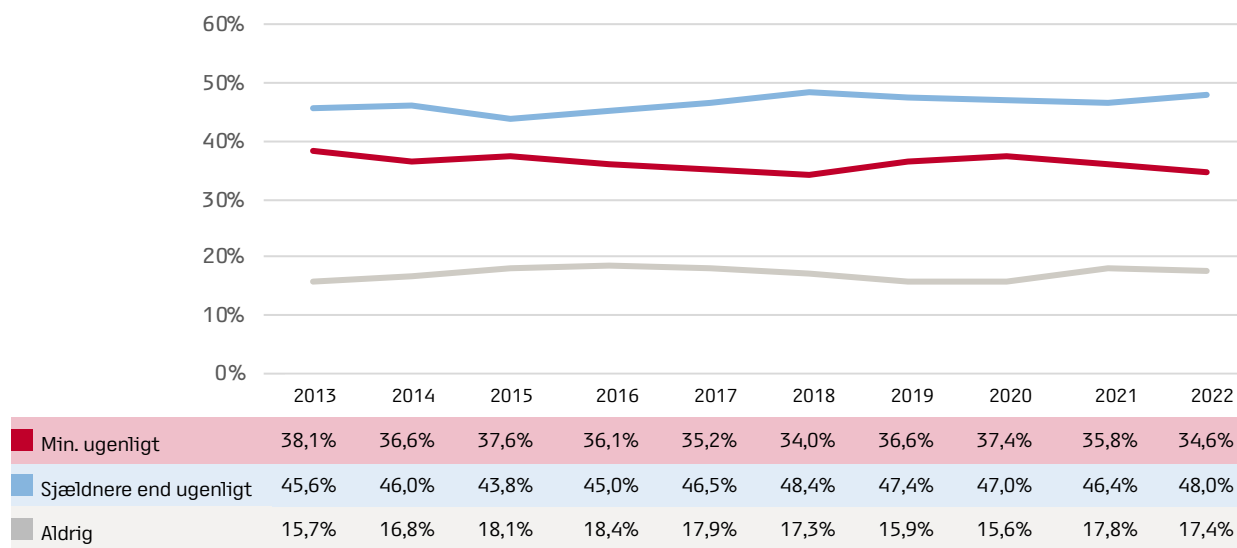

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Ligesom med skønlitteraturen er der flere mænd, der læser faglitteratur i 2022 end året før, men dem, der gør det, læser ikke helt så meget. Der er et fald på 1,2 procentpoint i antallet af mandlige respondenter, der

svarer, at de læser faglitteratur ugentlig eller hyppigere og til gengæld en stigning på 1,6 procentpoint i antallet af respondenter, der læser sjældnere end ugentligt (fig. 5.7).

FIGUR 5.7. MÆNDENS LÆSNING AF FAGLITTERATUR

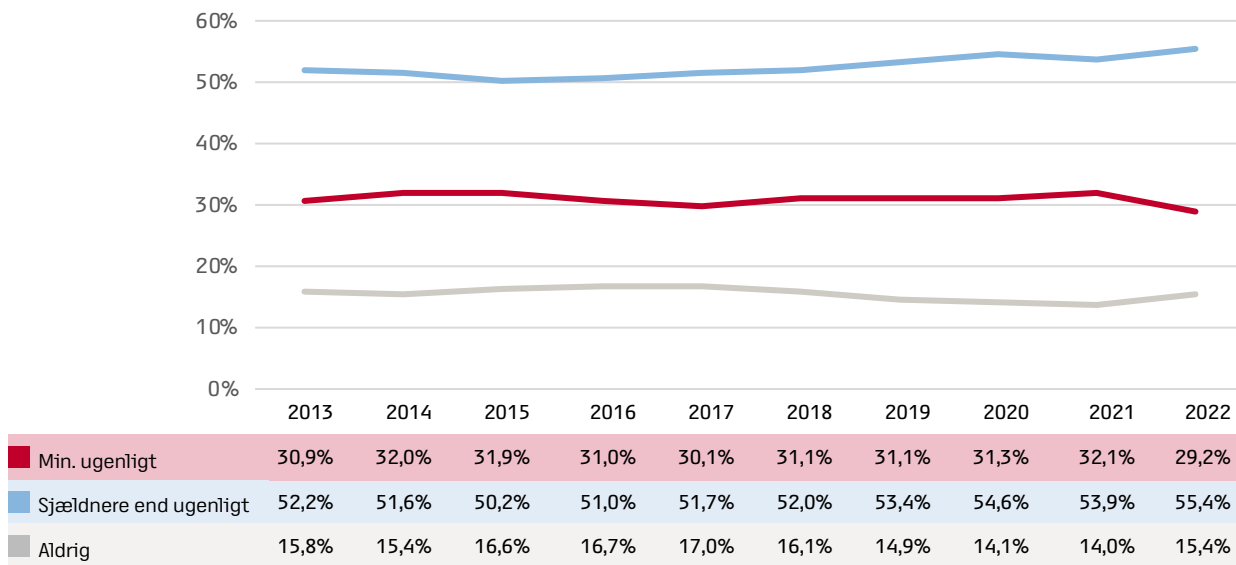

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Kvindens læsning af faglitteratur har været relativt stabil over en tiårig periode, men der har dog ikke på noget tidspunkt været færre hyppige læsere end i 2022, hvor der er sket et fald på 2,9 procentpoint i

forhold til 2021. Samtidig svarede 1,4 procentpoint flere kvindelige respondenter, at de aldrig læste, imens 1,5 procentpoint flere svarede, at de læste sjældnere end ugentligt (fig. 5.8).

FIGUR 5.8. KVINDERS LÆSNING AF FAGLITTERATUR

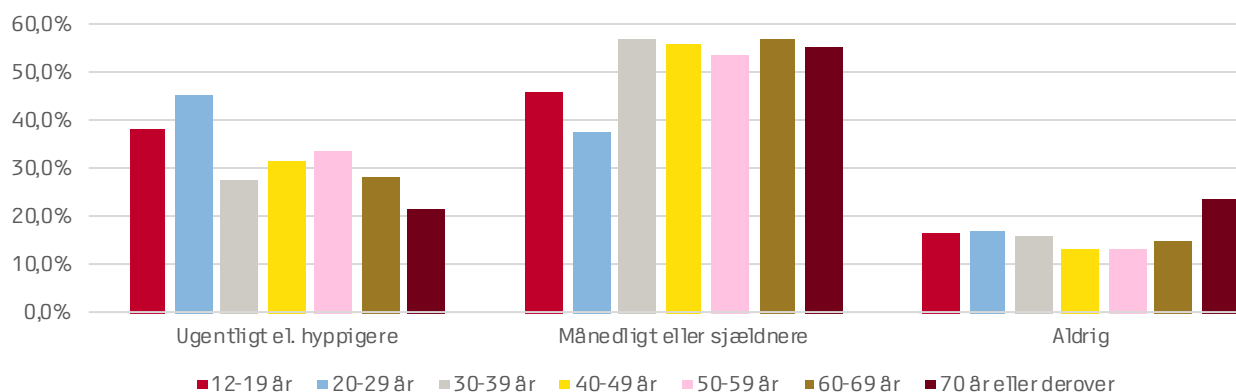

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Uanset om man ser på køn, uddannelse eller alder, følger befolkningens læsning af faglitteratur overordnet set den generelle tendens (se fig. 5.6): Færre læser hyppigt, flere læser sjældnere end ugentligt, og det er nogenlunde stabilt, hvor mange der aldrig læser. Derfor ser afsnittet om læsning af faglitteratur heller ikke på udviklingen fra 2013-2022 på de enkelte variabler, men præsenterer i stedet, hvordan alder og uddannelse påvirker de generelle læsevaner for det seneste år.

Modsat for skønlitteraturen er den ældste aldersgruppe dem, der læser mindst faglitteratur, og de 12-19-årige og 20-29-årige er de aldersgrupper, der læser hyppigst. Derudover er der ikke store forskelle på de øvrige aldersgrupper (fig. 5.9). De 20-29-åriges hyppige læsning af faglitteratur står i kontrast til aldersgruppens læsning af skønlitteratur, men det skyldes med stor sandsynlighed, at mange i den aldersgruppe er under uddannelse.

FIGUR 5.9. LÆSNING AF FAGLITTERATUR FORDELT EFTER ALDER OG HYPPIGHED

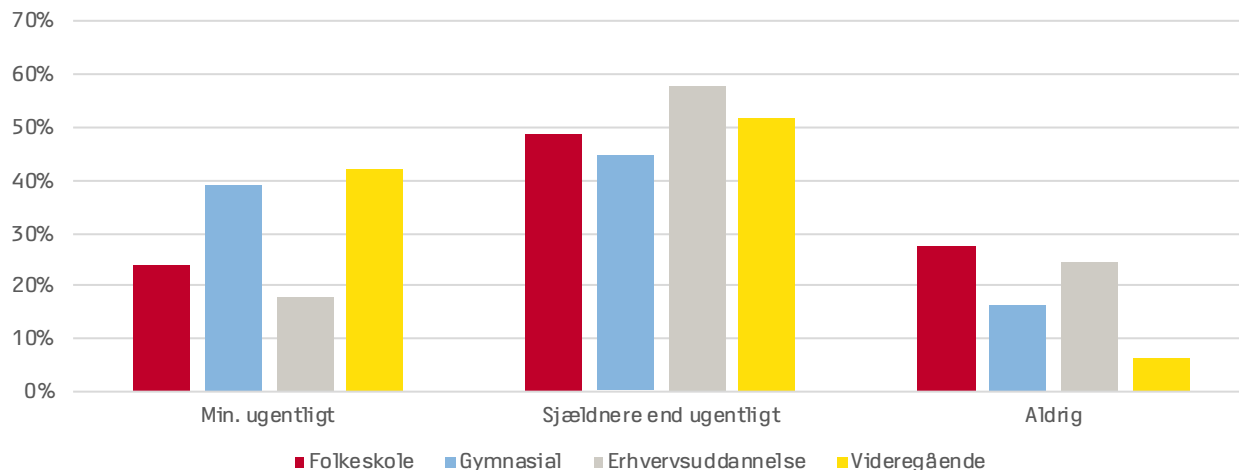

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Ligesom med skønlitteratur er det også dem, der har videregående uddannelser, der læser mest faglitteratur: kun 6,1 % svarer, at de aldrig læser faglitteratur, og 42,1 % svarer, at de læser minimum ugentligt.

Danskerne med en gymnasial uddannelse læser også meget faglitteratur. 39 % af respondenterne med en gymnasial uddannelse svarer således, at de læser faglitteratur minimum ugentligt (fig. 5.10).

FIGUR 5.10. LÆSNING AF FAGLITTERATUR EFTER RESPONDENTERNES UDDANNELSE I 2022

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

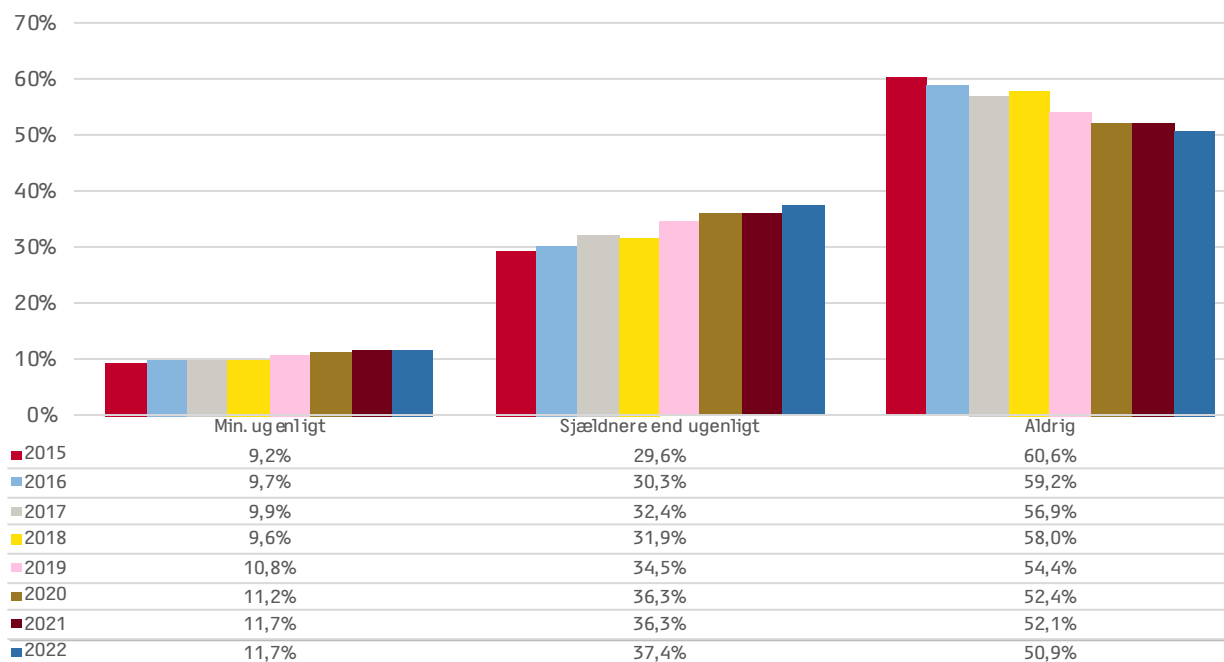
5.3 E-BØGER OG LYDBØGER

I februar 2023 udgav Bogpanelet en rapport om læsekulturer blandt voksne danskere¹, som blandt mange andre emner belyste sammenhænge mellem læsning i forskellige formater og øvrigt medieforbrug. Den viste bl.a., at lydbogen er ved at blive en etableret del af, hvordan særligt danskere under 50 år oplever litteratur, og at lydbogen indtager nye nicher i dagligdagen, f.eks. som ledsager under praktiske gøremål. Også her i årsrapporten belyses det, i hvilket omfang danskerne bruger de digitale formater.

Siden 2015 har der bortset fra et enkelt år været en ret stabil vækst i befolkningens læsning af e-bøger (fig. 5.11). I perioden har der været en stigning i antallet af respondenter, der læser e-bøger minimum ugentligt, på i alt 2,5 procentpoint. Samtidig svarede 7,8 procentpoint flere i 2022 end i 2015, at de læste e-bøger sjældnere end ugentligt.

¹ Læsning i forandring. Rapport om læsekulturer blandt voksne danskere i 2022 blev skrevet for Bogpanelet af adjunkt Jacob Ørmen og udgivet februar 2023.

FIGUR 5.11. LÆSNING AF E-BØGER

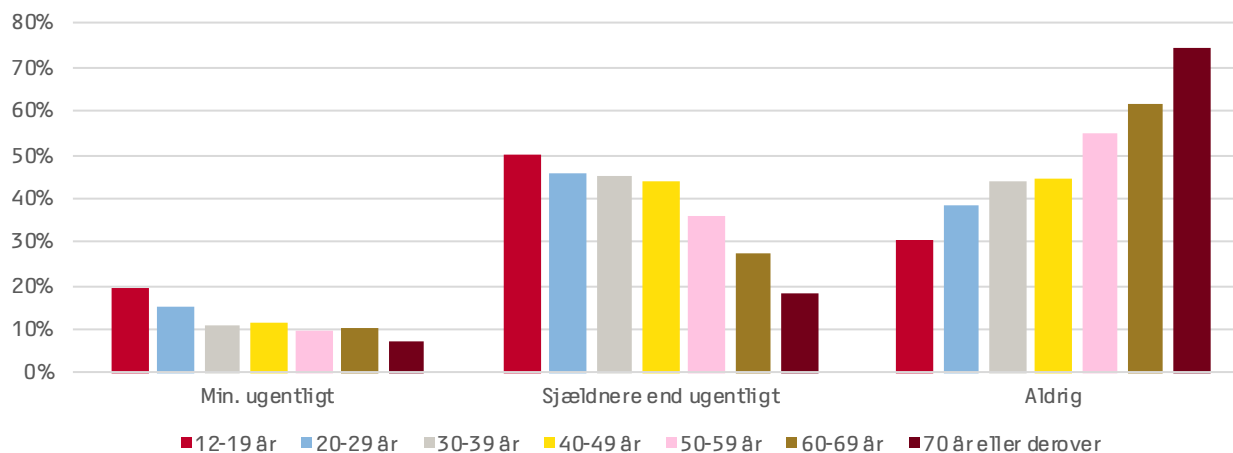

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Det er de 12-19-årige, der hyppigst læser e-bøger: 19,6 % svarede, at de læste e-bøger minimum ugentligt, og 49,8 % svarede, at de læste sjældnere end ugentligt. Det ser samtidig ud til, at læsning af e-bøger

er mindre populært blandt de ældre generationer: Det er f.eks. kun 25,5 % af dem over 70 år, der kan finde på at åbne en e-bog (fig. 5.12).

FIGUR 5.12. LÆSNING AF E-BØGER EFTER RESPONDENTERNES ALDER I 2022

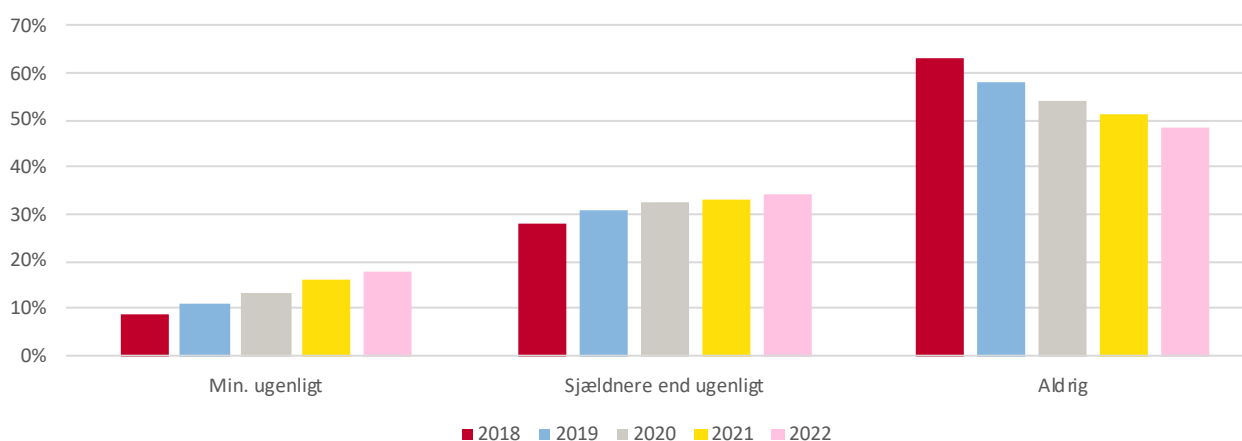

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Flere og flere lytter til lydbøger, og der har været en stabil vækst siden 2018. I forhold til 2018 var i 2022 der over dobbelt så mange, der lyttede til lydbøger minimum ugentligt (fra 8,6 % til 17,6 %), og i samme

periode har der været en stigning på 6,1 procentpoint i antallet af respondenter, der svarer, at de lytter til lydbøger sjældnere end ugentligt (fig. 5.13).

FIGUR 5.13. BRUG AF LYDBØGER

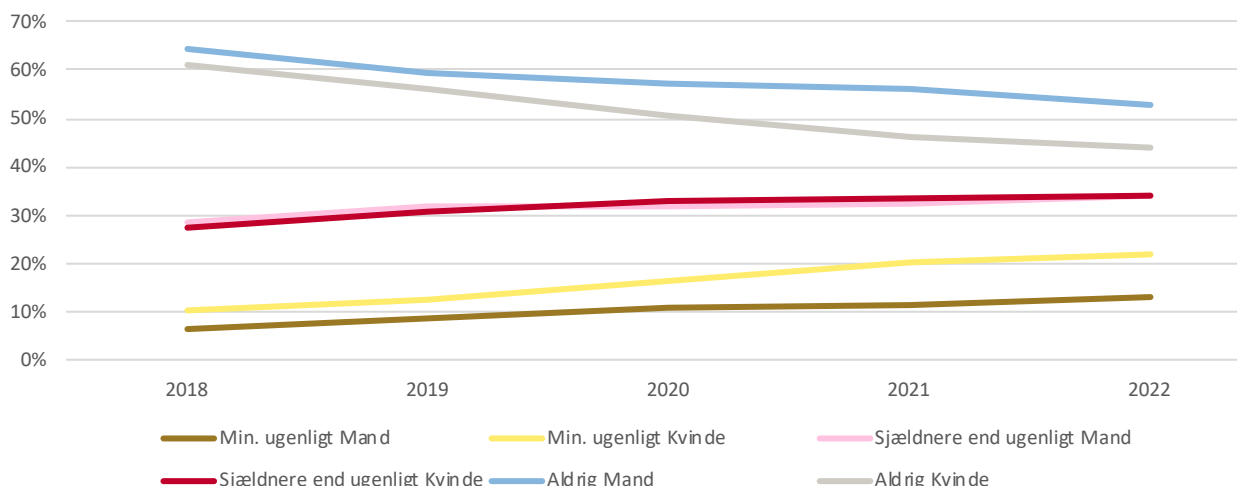

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Ligesom med læsning generelt var kvinder også hyppigere brugere af lydbøger i 2022, end mænd var (fig. 5.14). Da spørgsmålet første gang blev stillet i 2018, var kvinder mere hyppige brugere (10,5 % svarede minimum ugentligt) end mænd (6,6 % svarede mini-

mum ugentligt), og udviklingen er også gået en smule hurtigere, da de hyppige mandlige brugere er fordoblet i 2022, imens der er en vækst på ca. 110 % i antallet af kvindelige respondenter, der har lyttet til lydbøger minimum ugentligt fra 2018 til 2022.

FIGUR 5.14. MÆNDS OG KVINDERS BRUG AF LYDBØGER

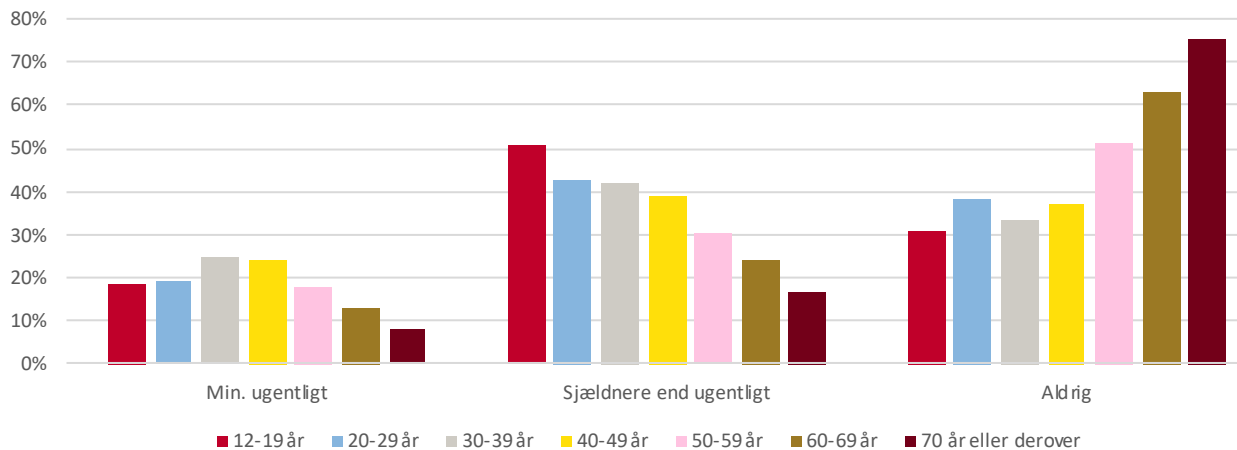

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

Ser man på aldersforskelle, er der ikke en lineær sammenhæng mellem alder og brug af lydbøger. Det er særligt de 30-49-årige, som er hyppige brugere af lydbøger, og 50,4 % af de 12-19-årige bruger lydbøger

sjældnere end ugentligt. Den ældste aldersgruppe på 70 år eller derover bruger sjældent lydbøger: 75,6 % svarer, at de aldrig lytter til en lydbog (fig. 5.15).

FIGUR 5.15. BRUG AF LYDBOG EFTER RESPONDENTERNES ALDER I 2022

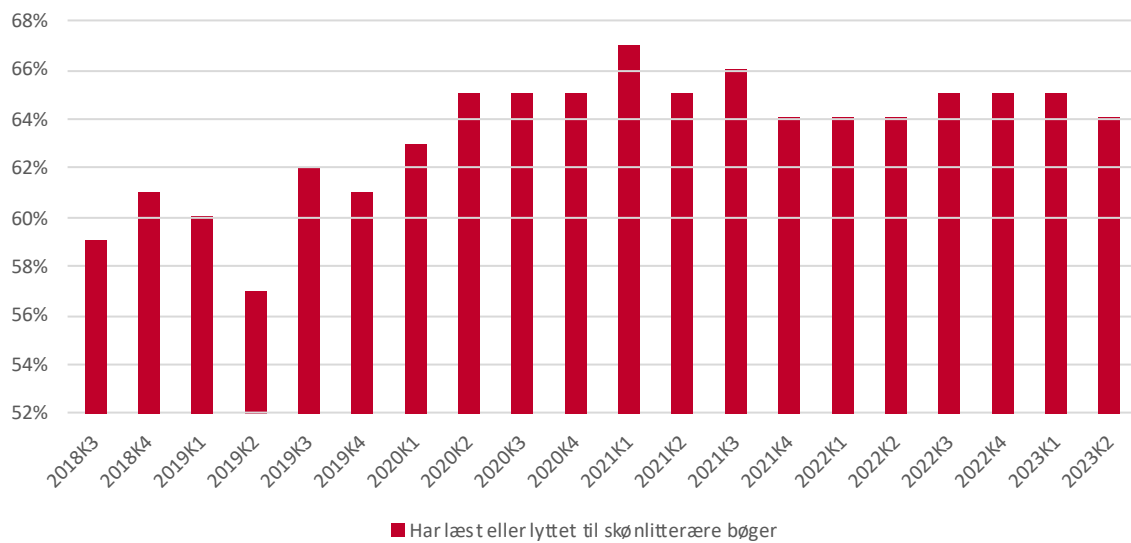

Kilde: Kantar Media Index Danmark/Gallup (HH2013-2022). Kategorien "Min. ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "Dagligt/næsten dagligt", "3-4 dage om ugen" og "1-2 dage om ugen". Kategorien "Sjældnere end ugentligt" er sammensat af svarmulighederne "1-3 dage om måneden", "1-5 dage i.f. 1/2 år" og "Sjældnere".

64 % havde læst eller lyttet til skønlitteratur inden for det sidste kvartal i andet kvartal 2023 og udviklingen har været stigende siden tredje kvartal 2018 (fig. 5.16), hvilket viser, at der samlet set er flere

brugere af skønlitteratur, på trods af at danskerne siden 2018 har læst skønlitteratur mindre hyppigt (fig. 5.1).

FIGUR 5.16. HAR LÆST ELLER LYTTET TIL SKØNLITTERÆRE BØGER

Kilde: Kulturvaneundersøgelserne, Danmarks Statistik (KVUHYP01).

KONTAKT BOGPANELETS SEKRETARIAT:
EMAIL: ASC@KUM.DK
WWW.KUM.DK

ISBN (DIGITAL): 978-87-7960-167-3
ISBN (TRYK): 978-87-7960-168-0